Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
LODZER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 10 זייטען.

לאדזשער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 34	Łódź, Niedziela 9 lutego 1930	אכטער יאהרגאנג	לאדז, זונטאג, יא שבט תר״צ	Nr. 34

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אדמיניסטראטיווער ראט פון דער יוד. אגענץ

ווערט צונויפגערופען אויפ'ן 23=טען מערץ

נידיארק, 8. (יט"ע טעלעגראפיש) דער פרעזידענט פון ארמיניסטראטיווען ראט פון דער יודישער אגענץ ה' פעליקס ווארבורג האט ערקלערט אפיציעל אז די סעסיע פון ארמיניסטראטיווען ראט וועט פארקומען דעם 23. מערץ אין לאנדאן.

ערמארדעט דעם בראזילישען וויצע-פרעזידענט

בנת'ן אטענטאט זענען אומגעקומען נאך 5 מענשען

לאנדאן, 8. (אטע) מען מעלדעט פון ריא־רעדזשאנעירא, אז בעת דעם אטענטאט אויפ'ן וויצע־פרעזידענט פון בראזיליען ד"ר מעלא וויאנא, זענען אומגעקומען 5 פערזאן, 20 זענען שווער פערוואונדעט געווארען, דער וויצע־פרעזידענט איז געשטארבען גלייך נאכ'ן אטענטאט, די רעגירונג האט ערקלערט בעלאגערונגס־צושטאנד אין שטאט מונא נע־אן און האט אונטערגענומען אויסערגעוועהנליכע פארזיכטיקייטס־מיטלען.

ארעסטירט קאמוניסטען אין חיפה

ירושלים, 8. (יט"א טעלעגראפיש).
אין חיפה זענען ארעסטירט געווארען עטליכע קאמוניסטען, מ'האט ביי זיי געפונען פיל קאמוניס־טישע ליטעראטור.

שטורמישע זיצונג אין פראנ-צויזישען פארלאמענט

ניסט געלאזט רעדען לעאן בלום'ען און ניסט דעם פרעמיער

פאריז, 8. (ספ. טעל.) די היינטיגע נאכט־זיצונג פון פראנצויזישען פארלאמענט, אויף וועל־כער ס'איז בעטראכט געווארען וועגען די סאציאלע פערזיכערונגען, איז געווען א זעהר שטורמישע.
ווען אויף דער טריבונע האט זיך בעוויזען דער סאציאליסטישער אנפיהרער לעאן בלום, איז ענט־שטאנען א געוואלדיגער טומעל און בלום האט נישט געקענט רעדען.
דערפאר ווען ס'האט געוואלט רעדען דער פרעמיער טארדיע האבען די סאציאליסטען איינגע־ארדענט אזא שטארקע אבסטרוקציע, אז דער פאר־זיצענדער האט געמוזט שליסען די זיצונג.

א גרוס פון דיסעלדארפער מערדער

דיסעלדארף, 8. (ספ. טעל.) דער דיסעל־דארפער מערדער האט ווידער געלאזט הערען פון זיך, נעכטען האט ער געפרובט פערנארען א 4־יעהריג מיידעלע, מ'האט עס אבער בעמערקט און דער פערשוין איז נעלם געווארען.

די קאאפעראטיווע האנדווערקער=באנק אין לאדז
Bank Spółdzielczy w Łodzi
Południowa 4, tel. 126-07
עקזיסטירט פון 1911 יאהר. עקזיסטירט פון 1911 יאהר.
נעהמט אן אינקאסא-אויפטראגען אין פוילען, ווי אויך אין אויסלאנד :—: אויף אלע שטעט און שטעטלעך :—:
די אינקאסא ווערט אויסגעצאהלט דעם זעלבען טאג פון איינגאנג.
ערטיילט אויך אוואנסען אויף אינקאסא=פארטפעל ביז 50 פראצ.
דער ראט און פערוואלטונג

אויפפאדערונג
צו איצעקל שאץ פון קאמעניעץ=פאדאלסק,
דעם שווער פון ה' גרישא שאפאוואל
וועלכער וואוינט ביי זיין טאכטער שיינדעל פ. פון צרשטען מאן אסטראווסקא.
הגם איך האב אייך איינינע מאל גערופען צו הרב ר' משה מנחם שליט"א לדין און איהר זענט נישט געקומען. איך האב אייך עפענטליך אן פנעפאדערט מיר צוריקצוגעבען די טובה-וועקסלען, האט איהר זיי נישט צוריקגעגעבען. נאכמעהר, ווי איך האב געהערט האט איהר זיך בעמיהט זיי לאזען אין קורס. איצט. ווען איהר האט געקויפט מעבעל, דיוואנעס, לאמפען און קריסטאלען האט איהר זיי געוואלט געבען אין רעקונג.
איך פאדער אייך אויף במשך פון דריי טעג די וועקסלען מיר אפצושיקען, דען סאַ די ווייטערדיגע פאלגען בין איך נישט פעראנטווארטליך.
ב. פארעצקי.

פאלקס = אוניווערזיטעט
ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.
היינט, זונטאג 9/2 8.30 אוו. אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צגעלניאנא 4)
פארלעזונג
א.ד.ט. „יודען אלס ענטדעקער און ערפינדער"
פרעלעגענט: רעד. י. אונער.
איינגאנג פריי! איינגאנג פריי!

צאהן-דאקטאר
L. Berger
זגערזשער 21. פראנט, 1 שטאק, עמפאנגס-שעהן פון 9,30 ביז 1 בייטאג און פון 5 ביז 8,30 אווענד.

צאהן=ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אן פון 10-2 און פון 4-7.

צו דער פערלאבונג פון אונזערע קרובים
סאלא שלאמאוויטש מיט וו. בענעדיק
סימע בענעדיק מיט ר.ל. שלאמאוויטש
די הארציגסטע וואונשען.
מאשקע און א. וו. יאסני.

מיר דריקען אויס אינזער טיפסטען מיטגעפיהל אונזער פער-וואלטונגס-מיטגליד חיים בויהם צוליב דעם טויט פון זיין
מוטער נ. ע.
המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון יודישען בעקער-צעך.

ווייכטיג נייעס
פאר דער לאדזער בעפעלקערונג!
צוליב דעם הערשענדען קריזיס, האב איך אין מיין בעוואוסט ווארשט=געשעפט אויף נארוטאוויטשא 19 (דזיעלנא) פערקלענערט אלע פרייזען פון אלע גרויבערטע פליישען, ווי:
פון אויפשניט, סאלאמי-ווארשט,
קאך-ווארשט, סעלצער-ווארשט,
ווינער ווארשטלעך, אלעס צו בעדייטענד ביליגערע פרייזען.
מיט אכטונג
לאנג=עקזיסטירענד ווארשט=געשעפט
י. האנדעלסמאן,
נארוטאוויטשא 19 (דזיעלנא)
קומט און איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ווארשטלעך מיט קרויט צו יעדער צייט.

אנטיסעמיטישע רעדע אויף דער סיים־זיצונג

בעת׳ן בעטראכטען דעם בודזשעט פון אינערן־מיניסטעריום

וו א ר ש א, 8 (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט) אויף דער פרייטאג׳דיגער זיצונג פון סיים איז ווייטער געפיהרט געווארען די דיסקוסיע איבערן בודזשעט פון בילדונגס־מיניסטעריום.

דער ערשטער האט גערעדט דעפ. אוטא (דייטשער קלוב), וועלכער האט געפרעגט, צי דער מיניסטער איז גוטע צו ערלעדיגען די פראגע פון דייטשען שול־וועזען אין פוילען, נישט ארייג־ציהען די דייטשע שולען אין אלגעמיינעם שול־נעץ און צוריקרופען די פעראָרדנונג וועגען לער־נען עטליכע געגענשטאנדען אין דער פוילישער שפראך. פון מיניסטערס ענטפער איז אפהענגיג די שטעלונג פון דייטשען קלוב צו דער רעגירונג.

דעפ. סמוליקאווסקי פראטעסטירט געגען דעם אנגריף פון די ענדעקעס אויפ׳ן בילדונגס־מיניסטער. די טאקטיק פון די ענדעקעס, זאגט דער רעדנער, צילט מעסטצושטעלען א פרעצע־דענס, אז א מיניסטער אין פוילען קען זיין נאר א קאטאליק.

מיניסטער טשערווינסקי זאגט, אז ער איז נישט קיין פראפעסיאנעלער פאליטיקער און ער־לעדיגט פראבלעמען נאר אויפ׳ן יסוד פון ערליכען געוויסען.

אין דער קאמפאניע געגען מיר, זאגט דער מיניסטער, געהט נישט וועגען רעליגיע אדער קירך, נאר וועגען פאליטיק. מ׳אטאקירט מיך, אז איך נאמיניר יודען אין די לעהרער־סעמינארען. זייט דער ענטשטעהונג פון דער מלוכה ארבייט א געוויסע צאהל יודען אין דעם מיטלען שול־וועזען. קיין נייע נאמינאציעס זענען נישט געווען. איך וועלט מיר אבער נישט געהאלטען פאר שול־דיג ווען אזעלכע נאמינאציעס וואלטען יא געווען, ווייל דער בילדונגס מיניסטער איז פאר אלע בירגער.

איינע פון די צילען פון מיין טעטיגקייט איז, אז די ערציהונג פון די יוגענד זאל ארויסגענומען ווערען פון אונטער דער ווירקונג פון די ענדעקעס.

ווייטער רעדט דער מיניסטער וועגען דער לעהרע פון דער רעליגיע אין די שולען. דעפ. הערטגלאס רייסט איבער און פרעגט פארוואס דער מיניסטער נאמינירט נישט קיין יודען אויף דער לעהרע פון דער יודישער רעליגיע.

דער מיניסטער ענטפערט נישט דערויף.

דאן ווערען געוועהלט 2 נייע וויצע־מארשאל־קעס, עס ווערען אויסגעוועהלט דעפ. קון פון „וויזוואלעניע״ און דעפ. זשולאווסקי (פ. פ. ס.)

דער סיים טרעט דאן צו צו בעטראכטען דעם בודזשעט פון אויסערן־מיניסטעריום.

אין דער דיסקוסיע האט דער ענדעקישער דעפוטאט בערעזאווסקי שארף אטאקירט דאס אוי־סערן־מיניסטעריום און ערקלעהרט, אז די ענדע־קעס האבען נישט קיין צוטרוי צו דער אויסערן־פאליטיק פון דער רעגירונג.

דעפ. דאמבסקי לעגט פאר צו רעדוצירען 10,000 זלאטיס אויף אנ׳אויטא, ווייל דאס מיני־סטעריום האט שוין 4 אויטאס און מיט אנ׳אויטא איז אזוי ווי מיט א פרוי, קאסטען פון בעקומען זי זענען קליינע, אבער פון אויסהאלטען זעהר גרויסע.

וו א ר ש א, 8 (טעלעפאניש פון אונזער סייכ־קארעספאנדענט). ביים אנהויב פון דער נאכמי־טאגער זיצונג פון סיים האט דעפ. קאטשאלקאווסק (ב.ב.) אפגעגעבען א שארפע פראטעסט־ערקלערונג געגען דער רעדע פון פ.פ.ס.׳ישען דעפ. פאניאק, וועלכער האט בעשולדיגט דעם דעפ. קאטשאלקאוו־סקי, אז בעת דער מלחמה האט ער זיך געפיהרט ווי א „שלאכטשיץ״ און געפייניגט די זעלנער. דעפ. קאטשאלקאווסקי האלט דאס פאר א פראוואָ־קאציע בנוגע זיין פערזאן, צום סוף פראטעסטירט דעפ. קאטשאלקאווסקי געגען דעם סיים־מארשאלעק דאשינסקי, וועלכער פיהרט — לויט דער מיינונג פון רעדנער — טענדעציעז די זיצונגען.

דער סיים־מארשאלעק איז געווארען אויפגע־רעגט און געזאגט:

איך נעהם ביי אייך צו דאס ווארט, דאס איז נישט לאיאל, אויף דער צוקונפט וועל איך מוזען פון דעפ. קאטשאלקאווסקי פערלאנגען פאראויס דעם גענויען טעקסט פון די דעקלאראציעס.

אין זאל איז ענטשטאנען א שטארקער טומעל די דעפוטאטען האבען זיך בעגענזיניג נישט געשוינט.

דאן האט דעפ. פומעק רעפערירט דעם בודזשעט פון אינערן מיניסטעריום.

אויף די רעגירונגס בענק געפינט זיך דער אינערן־מיניסטער יוזעווסקי און די העכערע בע־אמטע פון מיניסטעריום. נאכ׳ן רעפעראט האט גערעדט דעפ. דיבאווסקי פון ב. ב. און דזשענ־דזשעלעווסקי פון פ.פ.ס.

דעפ. האכניעוויטש (כ.ד.) האט זיך דערמאנט אין דער רעדע פון פרעמיער שוויטאלסקי, וועלכער האט געזאגט, אז אויב ביים רודער וועט שטעהן א פארשטעהער פון די ענדעקעס, וועט ער מוזען ערלויבען אויף אנטי־יודישע עקסצעסען. דאס איז א בעליידיגונג, וואס איז געווארפען געווארען אין פנים פון פוילישען פאלק.

דורך אונזער גאנצער געשיכטע זענען אין פוילען נישט פארגעקימען קיין אנטי־יודישע עקס־צעסען, אבער בעת דער פאלקאוניקעס־הערשאפט זענען געווען אנטי־קאטוילישע עקסצעסען אין לעמבערג. דעפ. גרינבוים האט דא געזאגט, אז ס׳איז שוין געמאכט געווארען א שפאלט אין ביו־דזשעט וועגען יודישע פראגען און האט צוגע־זאגט נאך מעהר דעם שפאלט צו עפענען, איך קען זאגען, אז דער שפאלט איז שוין אויף דער גאנצער מזרח גרעניץ, א דאנק דעם ה׳ סקלאד־קאווסקי האט מען ארייגעלאזען אין דער מלוכה 600 טויזענד מענשען, וועמענס פאפירען זענען נישט געווען אין ארדנונג. הונדערטער טויזענטער יודען קומען פון רוסלאנד מיט קאפיטאלען און מאכען פיל אונזערע קועטען. נאכדעם האבען נאך גערעדט אייניגע רעדנער און עס האט גענומען א ווארט דער אינערן־מיניסטער יוזעווסקי, וועל־כער האט פערטיידיגט זיינע בעאמטע און ער־קלעהרט, אז אין פוילען זענען פערהאן צופיל פעראָרדנונגען.

דאן האט דעפ. קאטשאנאווסקי רעפערירט דעם בודזשעט פון האנדעלס מיניסטעריום. נאך דער רעדע פון דעפ. דיאמאנט האט גערעדט דעפ. ווישליצקי, וועלכער האט ערקלעהרט, אז די לאגע איז נישט אזוי שרעקליך, די רעגירונג וויל מיט די קארטעלען שאפען אזא לאגע, אז זיי זאלען מיטארבייטען מיט׳ן פריוואטען האנדעל, דעפ. רעזנער פאדערט צו שיצען דעם האנדעל, געבען איהם קרעדיטען, מאכען שטייער רעפארמען א.א.וו.

דאן רעפערירט דעפ. ריבארסקי דעם בוד־זשעט פון פינאנץ־מיניסטעריום.

הוראגאן איבער פוילען

וו א ר ש א, 8 (טעלעפאניש) צוליב דעם הו־ראגאן, וואס האט זיך נעכטען איבערגעטראגען איבער פוילען, איז אין א טייל באהן־דירעקציעס איבערגעריסען געווארען די בעוועגונג. אין די ראדאמער און קראקאווער דירעקציעס זענען אי־בערגעק הרט געווארען הונדערטער טעלעגראפען־סלופעס.

פראצעס געגען לאוניק אינזש. ווייסבלאט

וו א ר ש א, 9 (טעלעפאניש) מאנ׳האט הויבט זיך אן דער פראצעס וועגען דער גרויסער בוי־קאטאסטראפע, וועלכע איז בשעתו פארגעקומען אין ווארשא און בעת וועלכער ס׳זענען אומגעקו־מען 5 ארבייטער, אויף דער בעשולדיגונגס־באנק זיצט דער 80־יעהריגער געוו. לאוניק פון ווארשא אינזש. ווייסבלאט.

טעקסטיל־שטרייק אין ביליץ — דויערט

ב י ל י ץ, 8 (טעלעפאניש) די קאנפערענץ פון די אינדוסטריעלער מיט די שטרייקענדע טעקסטיל־ארבייטער האט נישט געגעבען קיין גינסטיגען רעזולטאט, דער שטרייק דויערט ווייטער.

געוועז. דעפוטאט דובראווניק

פערמשפט אויף 6 יאהר תפיסה

ל י ד א, 8. (טעלעפאניש) דא האט זיך פער־ענדיגט דער פראצעס געגען דעם געוו. דעפוטאט פון „סטראנניצטווא כלאפסקיע״ אראלף דובראווניק און 9 אנדערע, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין אייגארדנען אין יאהר 1926 א אונטערליבטען מיטינג און א ״ויסרופען אונרוהען. דעפ. דובראווניק איז פערמשפט געווארען אויף 6 יאהר שווערע תפיסה.

אינטערעסאנט איז, אז דער דערמאנטער מיטינג האט געזאלט צוזאמענגערופען ווערען לכבוד דעם מארשאל פילסודסקי.

ציהונג פון דער מלוכה־לאטעריע

4־טע קלאס, 2־טער טאג

80.000 זל. – 76144.

40.000 זל. – 138736.

5.000 זל. – 91853 154468.

2.000 זל. – 203454 209032.

1.000 זל. – 4836 16069 16830 122363.

800 זל. – 11010 54308 81594 93623 101132 184588.

600 זל. – 22427 32890 59972 72201 94065 94287 119021 120791 147945 190690 209974.

500 זל. – 2676 4622 6923 22353 29987 34892 35136 40844 54726 69374 74017 82550 83486 91143 92453 92843 93115 97300 99249 120079 122225 124862 127151 128604 130518 133691 135040 139758 140907 151139 160684 165996 171497 183366 202390 202498 202585.

שטרייק אין דער בעקלייד־אינדוסטריע אין ניו־יארק

אין ערשטען טאג האבען פערשט ייקט 35 טויזענד יוד. ארבייטער

נ״יו־יארק, 8. (טעלעגראפיש דורך יט״א) אין דער בעקלייד־אינדוסטריע וואו ס׳זענען בע־שעפטיגט כמעט אויסשליסליך יודישע ארבייטער איז אויסגעבראכען א שטרייק, אין ערשטען טאג האבען פאלד פערשטרייקט 35 טויזענד ארבייטער.

די פאדערונגען זענען: העכערע לוין, 40 שעהדיגער ארבייטס־וואך, עלעמינירען דעם שוויצ־סיסטעם, פערשידענע פערזיכערונגען א.א.וו.

דער גובערנאטאר פון ניו־יארק רוזוועלט האט פארגעשלאגען צו ליקווידירען דעם שטרייק דורך אנ׳ארביטראזש. ווי בעקאנט איז שוין אין חודש יולי אזא שטרייק ליקווידירט געווארען דורך אנ־ארביטראזש.

צוזאמענפאהרען פון די „טאז״־אפטיילונגען אין פוילען

בעשלוסען פון דער הויפט־פערוואלטונג פון „טאז״

וארשא (יט״א) די טעג איז פארגעקומען א זיצונג פון דער הויפט־פערוואלטונג פון „טאז״ אונטער׳ן פארזיץ פון ריכטער ה׳ י. הימעלפארב, נאכ׳ן בעהערען דעם אנדענק פון טראגיש פער־שטארבענעם געוו. מיטגליד פון צענטראל־ראט פון „טאז״ און פרעזעס פון דער לעמבערגער אפטיי־לונג ד״ר מארטין זעלצער, איז די פערוואלטונג צוגעטרעטען אויסצוהערען דעם בעריכט פון גענעראל סעקרעטאר פון דער געזעלשאפט ד״ר ש. וואולמאן וועגען די בעראטונגען מיט דער דירעקציע פון „דזשאינט״ און „אזע״־פערבאנד וועגען די ארבייטען פון דער געזעלשאפט און וועגען די הויפט־אויפ־גאבען פון „טאז״ אין איצטיגען מאמענט. נאך אני־אויספיהרליכער דיסקוסיע, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט די ה״ה: פרעזעס מייזעל, ד״ר פאנרעלבוים, (לובלין), ראטמאן אייזענבערג (קאוו־נא), הימעלפארב און אנדערע, און נאך די ענטפע־רען, וועלכע עס האט ערטיילט דער רעפערענט ד״ר וואולמאן, האט די הויפט־פערוואלטונג אנגענומען פאלגענדע בעשלוסען:

1) צונויפרופען אויף דעם 23־טען פעברואר ה. י. א צוזאמענפאהר פון די פארשטעהער פון די „טאז״־אפטיילונגען, כדי צו בעקומען גענויע דא־טען וועגען איצטיגען מצב פון דער ארבייט אין די אנשטאלטען פון דער געזעלשאפט, ווי אויך פעסט־צושטעלען די ריכטליניעס פון דער ווייטערדיגער ארבייט

2) צונויפרופען אין אנהויב מערץ ה. י. א בעראטונג פון פארשטעהער פון די יודישע שפיטאלען אין פוילען, כדי פעסטצושטעלען די רעכטליכע האנד־לונג פון די שפיטאלען ביים אויספיהרען די פער־ארדנונג פון מלוכה־פרעזידענט וועגען הייל־אנ־שטאלטען, ווי אויך צו בעטראכטען דעם פראיעקט פון פערזעהען די יודישע שפיטאלען מיט דעם נויטי־ווענדיגען מעדיצינישער־היגיענישען אינווענטאר.

3) בעשטעטיגען דעם פראיעקט פון אפמאך צווישען די געזעלשאפטען: „ארט״, פערבאנד פון יתומים־געזעלשאפטען און „טאז״ וועגען א גע־מיינזאמער פראפאגאנדע און זאמעל־אקציע.

4) פעסטשטעלענדיג דעם שווערען פינאנציעלען מצב פון די אפטיילונגען פון דער געזעלשאפט, וואס איז פעראורזאכט געווארען דורך דער עקאנאמישער דעפרעסיע אין לאנד, ווי אויך דעם פאקט, וואס עס זענען פערקלענערט געווארען די קאמונאלע שטי־צען און אנדערע הכנסות פון דער געזעלשאפט, — אנערקענט די פערוואלטונג פאר אומעגליך וועל־כע עס איז ווייטערע רעדוקציע פון די סובווענצען פון דער צענטראלע פאר די אבטיילונגען, פער־קעהרט (די פערוואלטונג האלט, אז אין איצטיגען מאמענט איז נויטווענדיג א פערשטארקטע פינאנצ־יעלע הילף פאר די אפטיילונגען, היות צוליב׳ן עקאנאמישען קריזיס פערגרעסערט זיך דער אר־בייטס־קרייז פון דער געזעלשאפט און עס איז פאר דער יודישער בעפעלקערונג. צו דעם צוועק בעשליסט די הויפט־פערוואלטונג צו דעלעגירען דאס פרעזידיום פון דער געזעלשאפט צום מי־ניסטער פאר ארבייט און געזעלשאפטליכער שוץ ווי אויך צום אינערן־מיניסטער, כדי אויפצוקלערען די לאגע פון דער געזעלשאפט און בעקומען נרע־כערע סובווענצען פאר איהר טעטיגקייט, גלייכצייטיג בעשליסט די פערוואלטונג ארויסצושיקען אין דעם ענין א מעמאריאל צו דער דירעקציע פון „דזשאינט״ אין בערלין מיט דער ביטע צום דירעקטאר ד״ר בערנארד קאהן, דאס ער זאל קומען קיין פוילען, כדי פערזענליך צו בעקענען זיך מיט דער לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אויפ׳ן ארט און בעטראכט די פארמען פון הילף פאר די אינסטיטוצ־יעס, וואס ווערען געשטיצט דורכ׳ן „דזשאינט״.

א הערצליכן מזל־טוב ווינשען מיר דעם ה׳
נח גארפינקעל און פרוי
צו דער חתונה פון זייער ליבען זוהן
ה׳ באלעק גארפינקעל
מיט פרל. דארא מייערדארה
און דעם יונגען פאר ווינשען
מיר א גליקליך צוזאמענלעבען.
י. קאליבמאן און פרוי

צו אייער חתונה מיינע ליבע פריינד
יעקב פערלמוטער
און שרה זעלמאן (אלעקסאנדער)
ווינשט אייך צוזאמענבונד און הארמאניע
שמואל בעלעמער.
אלעקסאנדער אין פעברואר 1930.

צו דער חתונה פון אונזער פריינדין
פרל. לאה קאזשוך
מיט ה׳ יחיאל בראון
ווינשען מיר זיי א גליקליך צוזאמענלעבען
שמחה לעווין
סאבינא עפשטיין.

רעכער מאשינאווע
ווערען אנגענומען אויסצו־נייהען צו ביליגע פרייזען
ביי ג. נארדמאן
29 צעגעלניאנא 29

בוכהאלטעריע
ווי אויך מאשין־שרייבען און רעכנען לערן איך אויס גרונטליך פאר 30 זל. בלויז מאשין־שרייבען 10 זל. צע־געלנ. 55 (פריהער זאמענהו־קא 44) רעכטע אפיצינע וו. 15 ערשטער אטגאנג. בע־מערקונג: מיר ערטיילען אויך קארעספאנדענץ, האנדעלס־ארישמעטיק און סטענאגראפיע

50 ארבייטער דערהרג'עט געווארען
בעת א מורא'דיגען גאז-אויפרייס אין א קויהלען-גרובען

ניו-יארק, 8. (ספ. טעל.) אין די קוילען גרובען נעבען סטאנדארדוויץ אין פריטאוג פארגעקומען א גרויסער גאז-אויפרייס, בעת וועלכען עס זענען פערשיט געווארען אלע ארבייטער, וועלכע האבען זיך געפונען אין גרובען, ביז איצט האט מען ארויסבעקומען 30 טויטע, ווי סיזשע זיך ארוים געפינען זיך נאך אונטער די חורבות 20 ארבייטער. נויטווענדיג א גרעסערע מעדיצינישע-דאקטערישע הילף.

נייער פארשלאג פון אמעריקא
אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

לאנדאן, 8. (ספ. טעל.) דאנערשטאג האט דער אמעריקאנישער אויסערדמיניסטער סטימסאן אפגעגעבען אנ'ערקלערונג אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ, אז אמעריקא פערלאנגט צו בעהאלטען דיזעלבע כוחות אויפ'ן ים ווי ענגלאנד, די דאזיגע ערקלערונג איז ניגסטיג אנגענומען געווארען דורך די ענגלישע און פראנצויזישע דעלעגאציעס.

בערלין, 8. (ספ. טעל.) פון לאנדאן מעלדעט מען, אז אין פאלאץ סט. דזשעמס, וואו ס'קומט פאר די ים-ענטוואפנונגס-קאנפערענץ האט מען ארעסטירט א דייטש איקספאל-פארערצין.

דער ארעסטירטער ערקלערט, אז ער איז א בעריכטס-אפגעבער פון פערשידענע דייטשע צייטונגען. די דאקומענטען זענען ביי איהם פערלוירען געגאנגען, בעת ער איז געפלויגען מיט'ן עראפלאן פון בערלין קיין לאנדאן. ס'ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג ווער ס'איז דער געהיימנישפולער דייטש.

גרויסע שרפה אויף א שיף
אומגעקומען 10 ארבייטער — געוואלדיגע היזיקות

לאנדאן, 8 (אטע) פון טאקיא מעלדעט מען, אז אויפ'ן דעק פון דער גרויסער 7000-טאניגער שיף „מאטסודאמארא", וועלכע מ'האלט נאך אויסריכטען איז אויסגעבראכען א שרפה. עס זענען פערברענט געווארען 10 ארבייטער. דער שאדען בעטרעפט 6 מיליאן זלאטים.

עקספלאזיע אין א פאבריק
אומגעקומען 7 ארבייטער

וויען, 9 (ספ. פעל.) אין דער שלאסערייי פון א דראט-פאבריק איז פארגעקומען א שרעקליכע עקספלאזיע. דער גאנצער בנין איז אינגאנצען דעמאלירט געווארען, בעגראבענדיג אונטער די חורבות קרוב 20 ארבייטער.

ס'זענען ארויסגענומען 7 שטערבליך פערוואונדעטע ארבייטער.

עקספלאזיע אין א פולווער-פאבריק
50 מיליאן פראנק שאדען

פאריז, 8 (אטע) צוליב א געוואלדיגע עקספלאזיע, וועלכע איז פארגעקומען אין פולווער מאגאזינען אין ווינסענעס איז ענטשטאנען א גרויסע שרפה, וועלכע האט זיך פערשפרייט מיט א געוואלדיגע שנעלקייט, 6 בנינים זענען פולשטענדיג פערברענט געווארען. דער שאדען בעטרעפט 50 מיליאן פראנק.

דערשאסען א 80-יעהריגען אדמיראל
געוועזענער מיניסטער גריגאראוויטש

פאריז, 8. (ספ. טעל.) די רוסישע עמיגראנטישע פרעסע טיילט מיט, אז צווישען די לעצטעים דערשאסענע אפיצירען פון צארישען פלאט געפינט זיך דער 80-יעהריגער געוו. צארישער מיניסטער פאר ים-ענינים אדמיראל גריגאראוויטש.

ער איז ארויסגעפאהרען פון רוסלאנד גאנץ לעגאל אלס סאוועטישער בירגער און האט זיך באזעצט אין פראנקרייך.

לעצטענס האט ער בעקומען אנ'אויפפאדערונג, אז ער זאל קומען קיין רוסלאנד, גריגאראוויטש איז געקומען און איז דערשאסען געווארען.

שעהנער יודישער קווארטאל
וועט אויסגעבויט ווערען אין חברון

ירושלים, 8. (יט"א טעלעגראפיש).

דער „עד העזרה" האט בעשלאסען אויסצובויען אין חברון א שעהנעם יודישען קווארטאל און האט פערגרעסערט דערויף די פריהערע אסיגנירטע סומע.

ארץ-ישראל-רעגירונג
וויל גרינדען אנ'אגרי-קולטור-באנק

ירושלים, 8. טעלעגראפיש דורך יט"א) די ארץ-ישראל-רעגירונג האט זיך געווענדעט צום בריטישען קאלאניאל-אמט וועגען גרינדען אין ארץ-ישראל אנ'אגרי-קולטור באנק, ווי בעקאנט איז די גרינדונג פון דער באנק איינע פון די אראבישע פאסטולאטען.

בעשטעטיגט די וואהל-ארדינא-ציע צו דער „אספת הנבחרים"

ירושלים, 8. (יט"א טעלעגראפיש).

די א"י רעגירונג האט בעשטעטיגט די וואהל-ארדינאציע צו דער אספת הנבחרים, וועלכע ווערט בעטראכט אלס לעגאלע רעפרעזענטאנץ פונ'ם א"י יורענטום אויפ'ן סמך פונ'ם געזעץ וואס איז ערשינען אין 1927 י. וועגען ארגאניזירען די יודישע קהלות. אקטיווע וואהל רעכט האבען אלע פערזאנען פון 20 יאהר אן. פאסיווע — פון 25 יאהר און. וואהל רעכט האבען אויך די יורען, וואס בעזיצען נישט קיין א"י בירגערשאפט.

ריהרענדער בריף צו זיינע עלטערן אין ראוונא
שרייבט דער צום טויט-פערמשפט'ער יודישער פאליציאנט

ירושלים, 8. (יט"א טעלעגראפיש).

דער יודישער פאליציאנט פון תל אביב האנטיס וועלכער איז פערמשפט געווארען אויף טויט האט ארויסגעשיקט א בריף צו זיינע עלטערן אין האוונא, דער בריף איז געשריבען אין א זעהר ריהרענדער פארם. האנטיס פערזיכערט, אז ער איז אומשולדיג און אז זיין געוויסען איז נישט בעפלעקט מיט קיין מארד טאט. ער האט פערטיידיגט אנדערע, שטעהענדיג אין געפאהר זיין אייגען לעבען. צום סוף דריקט ער אוים זיין גלויבען, אז דאס אפעלאציע-געריכט וועט דעם טויט-אורטייל אפשאפען.

בעפרייט אויף קויציע א באיקאט-אגיטאטאר

ירושלים, 8. (יט"א טעלעגראפיש).

דער שעיק מונאפא וועלכער איז ארעסטירט געווארען פאר'ן אנפיהרען אין יפו די באיקאט אגיטאציע נעגען די יורען איז בעפרייט געווארען אויף קויציע. די מוזולמענישע אראבישער קאמיטעט האט פאר איהם איינגעארדענט א פייערליכע אויפנאהמע.

דער פויבסט געגען די רעליגיעזע פערפאלגונגען אין רוסלאנד

רוים, 8. (אטע) דער פויבסט האט פערעפענטליכט א שארפען פראטעסט געגען די פערפאלגונגען פון דער רעליגיע אין סאוויעט-רוסלאנד.

דעלעגאציע פון לאקאטארען-פעראיין
ביים מיניסטער מאטאקעוויטש

וארשא, 8. (טעלעפאניש) דער מיניסטער פאר עפענטליכע ארבייטען פראפ. מאטאקעוויטש האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון די לאקאטארען און סובלאקאטארען-פעראיינען אין פוילען.

די דעלעגאציע האט אפגעגעבען א מעמאריאל וועגען בעקעמפען די דירות נויט און וועגען אויסמייַרען עקסמיסיעס.

פעלשער פון „טשערוואנצעס"
פרייגעשפראכען געווארען

בערלין, 8. (כפ. טעל.) היינט איז פערעפענטליכט געווארען דער אורטייל פון די פעלשער פון די סאוויעטישע „טשערוואנצעס". אלע בעשולדיגטע זענען בעפרייט געווארען.

עסטלענדישער פרעזידענט אין פוילען

וו א ר ש א 8 (טעלעפאניש) היינט קומט מיט א וויזיט קיין פוילען דער עסטלענדישער מלוכה-פרעזידענט ד"ר אטא שטראנדמאן. איהם איז אקעגען געפאהרען צו דער גרעניץ דער מלוכה-פרעזידענט.

אויסערגעוועהנליכע סעסיע
פון דער מאנדאטען-קאמיסיע ביים פעלקער-בונד

גענף, 8. (יט"א טעלעגראפיש) דער סעקרעטאריאט פון פעלקער-בונד האט ערקלערט, אז די אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון דער מאנדאט-קאמיסיע איז בעשטימט געווארען אויפ'ן 2. אפריל. דער דאזיגער טערמין איז אבער בלויז א וואהרשיינליכער, ווייל ס'איז נישט בעוואוסט אויב ביז צו יענעם טערמין, וועט די ענגלישע אויספארשונגס-קאמיסיע פערטיג ווערען מיט איהר בעריכט.

אנטיסעמיטישע סטודענטען אין רומעניען
שלאגען ווידער יודען

טשערנאוויץ, 8. (יט"א טעלעגראפיש) אנטיסעמיטישע סטודענטען זענען בעפאלען אין צוג יודישע פאסאזשירען און מערדערליך זיי געשלאגען. צווישען די געשלאגענע געפינט זיך דער רבי פון צושארא (בוקאווינא).

ערב א גענעראל-שטרייק אין דייטשלאנד

בערלין, 8. (ספ. טעל.) אין צוזאמענהאנג מיט'ן קאמף וועגען העכערען דעם לוין פון די שטאטישע ארבייטער אין בערלין, ווי אויך אין דער נאוואוועס, עלעקטראווניע און קאמוניקאציע-אונטערנעהמונגען — ווערט ערווארט א פערשארפונג פון דער לאגע. אין די ארבייטער-קרייזען שמועסט מען וועגען א גרויסע קאמוניקאציע-שטרייק עווענטועל וועגען א גענעראל-שטרייק אין גאנץ דייטשלאנד.

רעפארם פון הכנסה-שטייער

וארשא, 8. (טעלעפאניש) אויף דער זיצונג פון דער פינאנץ-סיים-קאמיסיע האט דעפוטאט זאַרעמבא אינטערפעלירט דעם פארזיצער פראפ. קושר ושאנאווסקי וועגען רעפארם פון הכנסה-שטייער. דער פארזיצער האט צוגעזאגט צו שטעלען די פראגע אויף דער טאג-ארדנונג פון 19. ד. ח.

די פאניק מיט די פאלשע 100-דאלאר-באנקנאטען

די אפערע מיט די געפעלשטע 100-דאלאר באנקנאטען, וואס זענען אויסגעארבייט געווארען אין דייטשלאנד און צושיקט געווארען איבער דער גאנצער וועלט האט אנגעריהרט אויך פוילען. פון פערשידענע ערטער אין לאנד קומען אן ידיעות, אז מען האט געזעהען אין אומלויף פאלשע 100-דאלאר-באנקנאטען.

הגם די דאזיגע ידיעות זענען נאך אפיציעל נישט בעשטעטיגט געווארען און עס איז מעגליך, אז זיי זענען לגמרי פאלש, האבען די פוילישע בענק זיך געוועהען געצוואונגען אנצונעהמען פארזיכטיגס-מיטלען און מען האט בעשלאסען נישט אנצונעהמען קיין 100-דאלאר באנקנאטען מיט'ן פארטרעט פון אמאליגען אמעריקאנער פרעזידענט פראנקלין, ווייל ווי בעוואוסט געפינט זיך אויף די פאלשע 100-דאלאר-באנקנאטען נאר פראנקלינס פארטרעט. פון בעקאנטע פערזאנען אדער פירמעס, וואס פערדינען צוטרוי נעהמט מען דאך אן 100-דאלאר-באנקנאטען מיט פראנקלינס פארטרעט, אבער נאר אויף אינקאסא ר. ה. די דאזיגע באנקנאטען ווערען אוועקגעשיקט קיין אמעריקא וואו מען קאנטראלירט נאך זעהר שטרענג, צי זיי זענען נישט פאלש. אויב א באנקנאט וועט זיך ארויסווייזען אלס פאלש, זעט ער צוריקגעגעבען ווערען דער פירמע. דאס איבערשיקען דעם 100-דאלאר-באנקנאט קיין אמעריקא און דאס אנקומען צוריק מיט אנ'ענטפער מיט רעקונג, אויב דער באנקנאט איז א ריכטיגער, אבער ביטען באנקנאט גופא, אויב ער איז א פאלשער דארף דויערען 6 וואכען.

כדי צו פערלייכטערען דאס נאכקאנטראלירען פון די 100-דאלאר-באנקנאטען בעמיהט זיך דער פערבאנד פון די פוילישע בענק ארויסצובריינגען לויט'ן בייישפיל פון די דייטשע און עסטרייכישע בענק א ספעציעלען דאלאר-עקספערט פון אמעריקא, וועלכער זאל האבען דאס רעכט צו ענטשיידען וועגען ידער ריכטיגקייט אדער פאלשקייט פון די 100-דאלאר-באנקנאטען.

די באנקנאטען זענען געפעלשט זעהר קונציג און פרעציז, דאך אבער זענען פערהאן סימנים, לויט וועלכע מען קאן דערקענען א פאלשען באנקנאט.

די בהלה מיט די 100-דאלאר-באנקנאטען נוצען אוים פערשידענע שפעקולאנטען, וועלכע פארען ארום איבער די שטעטלעך און דערפער פערשפרייטען קלאנגען, אז אלע דאלאר-באנקנאטען, וואס געפינען זיך אין פוילען זענען פאלש און קויפען אויף די דאלארען פארן האלבען פרייז.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

גאסטראלען פון דער בעוואוסטער אמעריקאנער סוברעטין,
ליבלינג פון לאדזער פובליקום
בעטי קעניג

2 פאפולערע פארשטעלונגען פון 1 ביז 2.50
היינט, זונטאג, ד. 9-טען, 9 אווענד די שלאגער-פיעסע, וועלכע איז געשפילט געווארען אין ווארשא
מיט בעטי קעניג איבער 100 מאל / הומאר / סאטירע / פרעהליך
יאקעל דעם רבינס
אין 3 אקטען פון י. קאהן, מוזיק פון טאנצמאן.
בעטי קעניג אין נייע קופלעטען / שיינע טענץ.

מאנטאג, דעם 10-טען, 9 אווענד – די ליבלינגס-פיעסע מיט 20 נומערן געזאנג און טענץ / פיל קאמ. סצענעס / קופלעטן / רוסישע טענץ
„די סיבירער חתונה"
אין 3 אקטען פון מ. כליוונער.

ס'נעהמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, נייהויז, פאלאנסקי, ראקאוו,
אדמיניסטראטאר: ס. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.

בעמערקונג: פארשטעלונגען פאר וואוילטעטיגע אינסטיטוציעס ווערען פערקויפט פאר צוגענגליכע פרייזען. זיך צו ווענדען אין קאנצעלאריע יעדען טאג פון 11–2 נאכמ.

לאדז. 9 פעברואר 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 9 פעברואר 1930

קאנפערענצע
מכוח פרנסה

ס'ווערט דערצעהלט וועגען א פערצייטיגער פרימיטיווער הויכער מלוכה־קאנפערענץ פון די „זקני ישראל" אונטער'ן פארזיץ פון דוד המלך. אויף דער קאנפערענץ איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע מכוח יודישער פרנסהלאזיגקייט. יודען זענען דאמאלס געווען בלויז אנ'אגראר־פאלק, האט נישט געקלעקט קיין פרנסה פאר אלעמען. דער אינטערנאציאנאלער האנדעל־פערקעהר האט זיך אנגעהויבען אנטוויקלען ערשט שפעטער, אין שלמה'ס צייט.

— נישטא ביי יודען קיין פרנסה — האבען זיך געקלאגט די זקנים.

— זוכט פרנסה איינער ביים אנדערען, — האט געעצהט דער מלך.

— א הויפען קען נישט אנזעטיגען א לייב און א גרוב קען נישט אנגעפילט ווערען פון איהר אייגענער אויסגעגראבענער ערד.

— אט כאפט זיך ארויס קאמפאניעסווייז הינטער די גרענצען פון לאנד.

היינט וואלט עס געהייסען עמיגראציע...

דוכט זיך, אז אונזערע איצטיגע פערזארגערס וואלטען געדארפט לערנען און טאקע גוט איינקנעלען זיך יענע שיינע נאאיווע לעגענדע.

איינער פון אונזערע גרעסטע אומגליקען אין אונזער איצטיגען קאטאסטראפאלען צושטאנד איז דאס, וואס מיר האבען נישט קיין קאנפערענצען מכוח פרנסה. מיר האבען יא קאנפערענצען און צוזאמענפאהרען מכוח ארגאניזירען די עקאנאמישע פעראיינען, וועמען שלישי, וועמען ששי, וועמען מפטיר, מיר נעמען אן שארפע רעזאלוציעס געגען דער עקסטערמינאציע פאליטיק פון דער רעגירונג, געגען דעם שווערליכען דרוק פון'ם שטייער־שרויף, אבער צו פרנסה קומט עס נישט.

כדי צו לעזען כאטש טיילוויז די שווערע פראבלעם וועגען פרנסה, דארף מען פשוט שטודירען דעם דאזיגען ענין, אט אזוי ווי ס'האבען איהם שטודירט די זקני־ישראל מיט דוד המלך.

ס'איז מעגליך, פערשטעהט זיך, א סטיכישע מאסען־לעזונג פון דער פראגע, ווי, למשל, ס'האבען זיך פיר מיליאן יודען געפונען פרנסה דורך עמיגראציע קיין אמעריקע, אדער אז די פוילישע רעגירונג וואלט אונז פלוצים געגעבען די פאקטישע גלייכבערעכטיגונג און געעפענט פאר אונז די טויערען אין אלע אמטען, אין אלע גרויסע אינדוסטריעס, אויף פארצעלירטע ערד־שטחים...

דאס איז דער מיטעל פון „לכו והתפשטו בגדוד", די הילף דורך אויסערליכע געביטען.

אבער מיר נוצען דאך להלוטין נישט אויס דעם „התפרנסו זה מזה"...

וואס טוט א יהיה, בעת ער האט נישט קיין פרנסה? ער זוכט זיך אויס אנ'ארט, וואו מ'קען נאך עפעס א קרעמעל, אדער א ווארשטאט — און ער ווערט געראטעוועט.

אין רוסלאנד איז אמאל געווען א בעוועגונג, אריבערצוווארפען יודישע בעלי־מלאכות אין די רוסישע שטעט, וואו מ'נויטיגט זיך אין זיי: אפשר כ'קען דאך אויך זיין אנ'עהנליכע בעוועגונג, אריבערצוווארפען מענשען פון איין שטאט אין דער אנדערער, פון איין גאס אין דער אנדערער, פון איין פרנסה־צווייג אויפ'ן אנדערען.

ווער טראכט ביי אונז וועגען אזעלכע זאכען? „ארט" האט אויסגעפונען א מיטעל צוצושטעלען מאשינעס אויף אויסצאהלען. דורכדעם וואלטען יודישע פרנסות פערשטארקט און פערמעהרט געווארען. בעזונדערס ווייזט מען אן אויפ'ן שוסטער־פאך, וועלכער געהט איצט ביי אונז אינגאנצען אונטער און ער וואלט געקענט דורכדעם אויפבליהען. אבער די אקציע פון „ארט" ווערט רעדשטיקט אין איהרע ביוראען. די געזעלשאפט כאפט עס נישט אויף, כ'רעדט אפילו נישט וועגען דעם.

הונדערטער יודישע פאבריקען בעשעפטיגען נישט, אדער בעשעפטיגען ווייניג, יודישע ארבייטערס, ווער רעדט וועגען דעם? בלויז אמאל א בונדישער קהלה פרנס, בעת ער דארף א שטאך טון א בורזשוי. „שם פאליטיק.

אבער נישט גראד דאס. ביי דער מינדסטער סטאטיסטיק, וואס פאלט אריין אין די אויגען, שטויסט מען זיך אן אויפ'ן פאקט — און מ'קען עס פערשטעהען אפילו אהן וויסענשאפטליכע חקירות — אז ביי אונז זענען די פרנסה־צווייגען נישט פונאנדערגעטיילט ווי געהעריג. איין צווייג איז בעפאלען ווי מיט פליגען און דער אנדערער איז שיטער בעזעצט.

וואו איז פערהאן די ארגאניזאציע, וואס פערנעמט זיך דערמיט, וואס זוכט צו רעגולירען ביי אונז די פערטיילונג פון די בעשעפטיגונגס־מעגליכקייטען?

מער ווייס, וויפיל טויזענדער יודישע עקזיסטענצען וואלטען געראטעוועט געווארען, ווען אונזערע קהלשה פערזארגערס וואלטען ערנסט שטודירט אונזער לעבען, נישט בלויז זיך פערנומען מיט פאלמעריזאציע פון פראטעסטען און רעזאלוציעס, וואס זענען אנ'אויסגעצייכענטער מיטעל, ארויסצופעטשען טרעהרען פון די אויגען, אבער נישט צו שאפען א ביסען ברויט...

מיר געהען אויף דער ליניע פון קלענסטען ווידערשטאנד און גיסען אויס כל חמתם צום פאפיר, וואס פערטראגט אלץ. און אזוי ווי דאס פאפיר איז אויך גרינג און ווערט צוטראגען איבער דער גאנצער מדינה, קויפען זיי זיך אויך א שם מיט זייערע „גרויסע" מעשים.

אבער וועקזעצען זיך און קנעלען דאס פראבלעם, ווי ס'האבען געטון אמאל די „זקני־ישראל", רעדצו נעמען זיי זיך קיין צייט נישט, זיי האבען אפנים ווילכערע זאכען צו טון...

פ. ס.

פאליטיק און קרימינעל־פראצעס
דער קאמף פאר'ן יודישען סטודענט פיליפ האלסמאן אין עסטרייך

די שרעקליכער טראגעדיע פון א בכורער, לעטלענדישער יודישער משפחה איז דער רייזענדער נאטור־לאנדשאפט פון טיראל איז שוין ארורך מיט אלע אקטען איבער דער שווערער סצענעריע פון דער גאנצער עסטרייכישער יוסטיץ. א גרויזאמער אומבעקאנטער רעזשיסאר האט דערפיהרט צו דעם טרויעריגסטען סך־הכל פון א בלינדע קאטאסטראפע וואס האט נישט איהרם גלייכען אפילו אין דער גרעסטער טראגעדיע פון גריכישען קלאסיציזם.

אויף א זומער־טוריסטיק צווישען די הערליכע טיראלער בערג איז דערהרגעט געווארען דער יודישער דאקטאר מרדכי האלסמאן פון ריגא און קיינער ווייס נישט ווי אזוי, פאר וואס און ווער עס איז בעגאנגען דעם מארד. די טיראלער יודיקד א־גאנצן האבען זיך געפוילט — אדער פערקייט[?] צו זוכען דעם מערדער און אויספארשען ... די געהנטערע אומשטענדען כל־זמן ... אומגליק זענען געווען פריש און עס ... אפשר געווען א מעגליכקייט צו דערגעהען כאטש א שטיקעל אמת. עס איז לייכטער געווען ארויפצווארפען היכף דעם חשד אויף זיין אייגענעם זוהן, א יונגען, פלייסיגען ועהר אינטעליגענטען סטודענט. איידער ארויסשיקען פאליציאנטען, זשאנדארמען און דעטעקטיוען זוכען דעם מערדער צווישען יולרע בערג. פון וועלכע עס האט שוין מעהר ווי איין זשאנדאר נישט דער־לעבט צוריקצוקומען, האט מען טאקע תיכף גע־פאקט דעם יודישען סטודענט און איהם אזוי ענג און אזוי ביטערע איינגעקלעמט אין א גרויסטער נעץ פון אזוי געוויסע בעווייזען, אז דער נאאיווער ריגער יודישער יונגערמאן, וועלכער האט תחילה געהאלטען דעם גאנצען חשד פאר א שלעכטען שפאס, איז פון דער געפעהרליכער נעץ שוין מעהר נישט ארויס.

דער סך־הכל איז בעקאנט, דער פאטער א הרוג, דער זוהן פערמשפט אויף 4 יאהר שווערע תפיסה אלס מערדער — פאראן, נישט אלס מער־דער נאר אלס טויט־שלעגער — פון זיין אייגענעם פאטער. די מוטער און שוועסטער קראנק און צובראכען פון אזא שרעקליכען אומגליק איבער דער גאנצער פאמיליע. דאס תחילת היבשע פער־מעגען פון דער פאמיליע צורונען ווי וואסער אויף א פאלד־שוין צוויי־יעהריגען פראצעס איבער אלע אינסטאנצען פון דער עסטרייכישער יוסטיץ. אצינד דעם פראצעס פולקאם פערלירען און דער זוהן איר

(קארעספאנדענץ פון וויען צום נ. פאלקסבלאט)

קרימינאל, העררוויל אביסעל אריינגעפאלען אין טור־בערקולאזע פון דער לונג מיט זעהר טרויעריגע אויסזיכטען. די קראנקע און פעראורימטע מוטער און שוועסטער איבערגעלאזען די היים און אלצדינג אויף הפקר, וואוינענדיג אין שכנות כזן זוהנ'ס קרי־מינאל, כדי צו קענען איהם זעהן כאטש אמאל אין עטליכע וואכען.

און דאס אלץ פארוואס, ווייל דער פראצעס איז צום אומגליק געווארען א פאליטיש שפיל, נישט זייענדיג שוין לכתחילה קיין געוועהנליכער קרי־מינעלער פאל. אלע זענען היינט מודה, אז דאס אריינשלעפען פאליטיק אין דעם פראצעס האט זעהר געשאדט דעם בעשולדיגטען פיליפ האלסמאן, סיי דעם נאמען פון עסטרייך, ס יודען און ליבעראלע קריסטען מיינען, אז די פאליטיק האט זיך אנגעהויבען שוין ביים חשד אויפ'ן זוהן און די ערשטע שריט פון דער אויספארשונג זענען שוין געווען טייל בעוואוסט, טיילס אומבעוואוסט דיקטירט פון אנטיסעמיטישע געפיהלען און טענדענצען. דערביי האט די יודישע וועלט אין ... ט איהר אויך א היבשע צאהל גערעכטע קריסטען תיכף אנגעכאפט זיך דעם אונרעכט און אויפגענומען געגען דעם אנ'עפענטליכען מאראלישען קאמף. דערויף געטה ... היינט די קאנסערוואטיווע, מעהר קולטורעלע קריסטליכע קרייזען מיט האלבען אדער פערטעל אנטיסעמיטיזם, אז דיקא דאס געשריי פון יודען און ליבעראלע האט אריינגעשלעפט דעם פראצעס אין א פאליטישער תיק, אהן דעם יודישען און פרייזינען געשריי, וואלט עס מעגליך געווען צו קומען אפשר צו אנ'אנדערען סוף. ווען מען זאל נישט האבען געווארפען אזוי פיל שטיינער אויף טיראל און אויף איהר בעפעלקערונג, וואלט מען ראשית אין טיראל געזוכט אליין יעניגער געהיצט זיך און געקומען אפשר ביים צווייטען פראצעס צו רוהי־גערע קלארערע רעזולטאטען. אדער מען וואלט געקאנט איבערגעהמען דעם פראצעס לכתחילה קיין וויען, מען זאל נישט געמוזט שיצען דעם כבוד פון טיראל געגען אלע אטאקען פון דער „א.א־נימער יודישער וועלט מאכט" דיקא אויף טיראל, וועלכע לעבט פון טוריסטיק און קען דורך אזא אנטי־פאטיע פערלירען די פונדאמענטען פון פרנסה.

נאך אלעמען זענען אלזא אלע מודה, אז דער פראצעס האט זיך אפגעשפילט אין א פאליטישער אטמאספערע און דערום איז קלאר, אז דער סך־הכל איז נישט קיין גערעכטיגקייט און נישט קיין געוויסענהאפטער אביעקטיווער אורטייל. הייסט דאס, אז אפילו דער אויבערשטער געריכטסהויף פון עסטרייך איז נישט געווען גאנץ פריי פון טיראלער לאקאלפאטריאטיזם? ווייל ער האט ביים בטל מא־כען דעם ערשטען טיראלער אורטייל, נישט בעד־שטימט אנ'אנדערע שטאט אדער לאנד פאר'ן צווייטען משפט, נאר ווידער אינסבורק, און ווידער טי־ראל איז דאס וועט בלייבען דער שווארצער פלעק אויף דער עסטרייכישער יוסטיץ.

און דערווייל וועט דער קאמף ארום יודישען סטודענט פיליפ האלסמאן ערשט רעכט נישט אויפ־הערען. עס שאפען זיך שוין קאמיטעטען און גרופען פון סתם גוטע מענשען און אפילו פון ערשט־קלאס־סיגע יוריסטען, כדי צו זוכען עפעס א נייעם פאקט, וואס אויף דעם כמך קען מען דעם גאנצען פרא־צעס אנהויבען פריש פון א שפאגעל נייער אויס־פארשונג צוריק אין דער אונטערשטער אינסטאנץ. בעריהמטע קריסטליכע געלעהרטע זענען אויך דער־ביי און מען וועט נישט רוהען, ביז מען וועט ווייזען דער עסטרייכישער יוסטיץ און דער עסטרייכישער פאליטיקערייי, אז דאס איז נישט דער גערעכטער וועג, אויף וועלכען זי איז געגאנגען. אויב די עסטרייכישע יוסטיץ וויל ראטעווען איהר אלטען גוטען נאמען, דאן מוז זי אין א נייעם „פראצעס האלסמאן" געבען דער פערטיידיגונג אלע מעגליכקייטען צו געפינען דעם אמת, אדער די יוסטיץ דארף דערוויזען אויף קלאר, אז פיליפ איז דער מערדער פון זיין פאטער.

איינס פון די ביידע, א נייער פראצעס האלס־מאן וועט און מוז באלד קומען. אפילו די האלב אנטיסעמיטישע פרעסע פון וויען ווינשט זיך דאס, ווייל אויך ביים גרעסטען רוב פון דער קריסטליכער בעפעלקערונג איז געבליבען דאס געפיהל, אז אנ'אונשולדיגער איז פעראורטיילט געווארען, נישט די עסטרייכישע יוסטיץ און נישט די פראקטיק פון אנדערע לענדער האבען נאך געזעהן אזא פאל, אז דער בעשולדיגטער זאל זיך האלטען אזוי גערעכט, אזוי מוטיג, אזוי קעמפעריש און אזוי שטאלץ, ווי פיליפ האלסמאן. (וט"א)

מ. טענעבלאט.

דער גרעסטער פרויען־יעגער אין דער וועלט
א נייע בוך וועגען דעם בעריהמטען דאן־זשואן און אוואנטוריסט דזשיאקאמא קאזאנאווא

(2. *)

אלעמען איז בעקאנט אויט ורשניצלערס שעה־נע נאוועלע „קאזאנאווא'ס היימקעהר". דער ווי־נער שריפטשטעלער שילדערט דארט דעם אוואנטו־ריסט אויף די עלטערע יאהרען. די גרויסע לייד־ענשאפט זיין אבסאלוטע אומפעהיגקייט בייצושטעהען דעם רייץ פון א פרוי, ברענט נאך אין איהם, און ער האט נאך מאנכע „הערץ־נצחונות". אבער ער איז שוין אלט. זיין קערפער ווירקט מעהר נישט אויף די פרויען. ווען ער דערזעהט א שעהנע, יונגע איטא־ליענערין (מארקאלינא) ווייסט ער, אז ער קאן זי געווינען בלויז דורך עפעס א שווינדעל, אבער ער מוז זי האבען. און ער פיהרט אויס, כאטש אויף אנ'אופן, וואס ווייזט איהם קלאר, וואס פאר א קללה אלטקייט איז.

שניצלער האט מייסטערהאפט אויפגעכאפט און געשילדערט קאזאנאווא'ס הויפט־שטריך: גע־וואלדיגע עראטישקייט, גרייטקייט איינצושטעלען אלץ אבי צו זיין מיט דער פרוי, וואס האט אנגעצונדען זיין בלוט. אין אלץ האט קאזאנאווא זיך געקענט קאנ־טראלירען, אבער נישט אין זיין תאווה. פון דער פריהסטער יוגענד אן האט ער געהאט ליבעס־פער־העלטעניש'ען. און זיין „גאלעריע פון פרויען" איז אומגעהייער רייך. פון פשוטע בינסטמיידלעך ביז גרעפינס און פרינצעסינס; פון קלויסטער־נאנעס ביז „עהרוואירדיגע פרויען" פון שטאטסלייט און פאלי־טיקער — אלע האבען זיך איהם אפגעגעבען, אלע האט ער געוואונען. א סך פרויען זענען אין איהם אויך אויפריכטיג פערליבט געווען, דאס בעווייזען די פעק בריוו, וואס זענען פערבליבען נאך איהם, און וואס זענען אמת'ע דאקומענטען פון ווייבליכער טרייקייט, צערטליכקייט און טיפסטער פערגעטערונג. קאזאנאווא, ווי דערמאהנט, כאפט אפט איבער די מאס אין זייגע שילדערונגען, האלט זיך נישט זעהר געטריי ביים אמת. די מעהרסטע גוזמאות געפינט מען אין זיינע ליבעס. אלע זיינע „זיגעס" זענען שעהן, וואונדערבאר און זעלטען עלטער פון 16 יאהר, ר ראקומענטען האבען אפט עפעס אנדער'ש צו דער־צעהלען. זעהר אפט איז „די 16־יעהריגע שעהנ־הייט" צוויי און אפילו דריי מאל אזוי אלט, אבער ווען אלץ איז גענויט און דיסקאנטירט, איז עס פארט אמת, אז זעלטען האט א מאן געהאט אזא רייכע דערפאהרונג מיט פרויען ווי אט דער אוואנטו־ריסט פון ווענעדיג.

צווישען די אומגעוועהנליכע ליבעס פון קאזא־נאווא'ן זענען די אומגעוועהנליכסטע — די צוויי. די ערשטע מיט א פרומער נאנע און די צווייטע מיט דער רעספעקטאבעלער פרוי פון דעם מער אין קעלן. די נאנע איז געווען אנ'אריסטאקראטקע, וואס האט זיך געוואלט בעהאלטען אין א קלויסטער, כדי נישט צו דארפען קעמפען מיט די נסיונות פון דער וועלט, אבער קאזאנאווא האט זי געזעהען אמאל אין א קירך. די נאנע האט איהם אויך געזעהען, און דעם ערשטען שריט, האט אייגענטליך זי געמאכט. זי האט איהם צוגעשיקט א בריוועל, געלאזט וויסען וואו ער קאן זי זעהען. און אין משך פון עטליכע חדשים איז קאזאנאווא נישט געגאנגען אויף דער ערד, נאר געשוועבט אין א הימעל פון פערגעני־גען. ביז דאן האט דער קלויסטער נישט געקאנט אפ־לויבען זיך פון דער פרומקייט פון „שוועסטער מ־", אבער ביינאכט — כמעט יעדע נאכט — איז די הייליגע שוועסטער געווען א פערפומירטע, זיין־בערויש־טע וועגוס אין קאזאנאווא'ס ארעמס.

די מאדאם מער פון קעלן האט קאזאנאווא געטראפען אין טעאטער. זי איז געווען זעהר שעהן און דער הייס־בלוטיגער אוואנטוריסט איז גלייך געפאלען א קרבן. א קירך איז דא אויך געקומען צו־הילף. קאזאנאווא האט בעמערקט, אז דעם מער'ס הויז איז פערבונדען מיט א קירך. קאזאנאווא איז אהין געגאנגען, פריה נעקניט פאר דער מאדאנא, זיך געצלמט פאר אלע הייליגע נאר ווען די קירך איז פערמאכט געווארען, איז ער פערבליבען. שטאט דענקלאנג האט ער געמוזט זיצען אין חושך און אין דער צווייפעלהאפטער געזעלשאפט פון „רעליגיעזע" ראצען, וואס האבען געקוויטשעט און געוואלט ביי־סען, ווי פשוטע, נישט־קירכליכע שטשורעס. א־בער דאס בילד פון דער סערשע האט איהם געי־האלפען אויסשטעהן די צרות. ארום האלבע נאכט איז די קירך געווארען בלויז א קארידאר צו מאדאם מער'ס שלאפצימער. כאטש קאזאנאווא האט גע־שפילט מיט זיין לעבען, פונדעסטוועגען האט ער אוודאי געכט פערבראכט א היבשע צאהל.

קאזאנאוואס נעגנער — כר זיין לעבען און נאך זיין טויט — האבען איהם אפט בעשולדיגט אין פחדנות. אבער דאס איז נישט אמת. זיין קאריערע איז, פערקעהרט, פול מיט מוטסטערהאפטע פאלען פון פערזענליכער העלדישקייט. זיין אנטלויפען פון די ווענעציאנישע „פיאמבי" (א טורמע, וואס האט געקראגען דעם נאמען צוליב איהר בלייענעם דאך; פיאמבי איז דער מיטש בליי), וואוהין מען האט איהם אריינגעזעצט פאר אומסמאראלישער אויפפיהרונג, קאן זיך פערגלייכען מיט די גוואגסטע געבענעישדאנטירונגען אין דער געשיכטע. זיין דועל מיט דעם פוילישען גראף בראניצקי אין ווארשא — צוליב אנ'אקטריסע — איז אויך א בעווייז פון גרוי־סער בראווקייט.

קאזאנאווא איז געשטארבען אנ'ארימאן, אלס ביבליאטעקאר אין גראף וואלדשטיינס שלאס אין דוקס, טשעכיע, אבער ב זיין לעבען איז ער אפט געווען זעהר רייך און געפינקעלט מיט לוקסוס און עלעגאנץ. דאס געלד האט ער געוואונען אדער ביים קארטענטיש אדער דורך אלערליי שפעקו־לאציעס, וואס זענען אפט גאר־נישט ריין געווען. פאר א צייט איז ער געווען פערבונדען מיט דער פראנצויזישער מלוכה־לאטעריע אין פאריז. דאס האט איהם אריינגעבראכט א גאר היבשען פראפיט, אנדערע פינאנציעלע אוואנטורעס האבען איהם אפט פערשאפט גרויסע רייכטימער. אבער קאזאנאווא האט געהאט שיטערע פינגער. אזוי שנעל ווי זיין טיישטער איז געווען פול, האט ער גישט געוואוסט פון קיין קאנטראל. זיין קליידונג, זיינע הייזער און דער עיקר זיינע ליבעס, פאר וועלכע ער האט גאנץ אפט נעמוזט בעצאהלען, האבען פונקט אזוי שנעל אויס־געליידינט זיינע קעשענעס ווי זיי זענען פול געווארען.

עס איז פערהאן איין פעריאד אין קאזאנאוואס לעבען, וואס איז באמת מיאוס און שענדליך, דאס איז די צייט, ווען ער האט געדינט פאר א שפיאן ביי דער ווענעציאנישער רעגירונג. ער איז טאקע געווען זעהר ארים און ער האט געוואלט זיין אין

(שלוס קומט)

(ווייטער ווען פ־טע וויים).

---

*) זעה „נייער פאלקסבלאט" נומער 32.

איז ריאָדע זשאַנעיראָ

(רייזע-איינדרוקען)

נישט ווייט פון ים, פון דעם ים, וואָס גלעט ארום ריאָ אזוי ווי א גארטעל א דיקען פערשוין: פון דריי זייטען און אויף דער פערספער זייט געהט ער זיך צונויף. נישט ווייט פון ים ליגט זיך „פראַ-סאַ לאַפּאַ". קוקט מיט איין זייט אויפ'ן ים און מיט דער צווייטער זייט אויפ'ן סקוועם, וואָס הייסט "פאלאסיא דא סענאדא מאגראָע". אין דעם נאָמען פון סקוועם איז שוין פאַרהאַן א רמז דערויף, אז בראַזיל היט אָפּ דעם מאגראָע פרינציפּ „אַמעריקע פאַר אַמעריקאַנער" און אז בראַזיל איז אין דרום דאָס, וואָס די פעראייניגטע שטאַטען זענען אין צפון. דאָס נאָכקרימען די פעראייניגטע שטאַטען ווערט בראַזיל קאָסטען א סך.

אָבער חוץ דעם ים פון אונטען און דעם סענאַט ביי דער זייט האָט די „פראַסאַ לאַפּאַ" נאָך עפּעס: א „פּעסקאַטאַרישען גאָרטען". איך ווייס נישט, צי עס הייסט טאַקע אַזוי, אָבער איך רוף עס מיר אַזוי. ס'איז א פּלאַץ, וואו עס געפינען זיך אַלערליי פיש. פאַרהאַן פישלעך, וואָס זעהען אויס ווי חיה'לעך און חיה'לעך, וואָס זעהען אויס ווי פיש. פאַרהאַן פיש כמעט אָהן אויגען און מיט קאַלאָמוטנע אויגען און מיט לויטערע, בלויע אויגען, אַזוי ווי א 17-יעהריג מיידעל. איך האָב געטראָפען איין פיש זיך קושען מיט'ן צווייטען. די סצענע איז געווען אַזוי אידיליש-ריהרענדיג, איך האָב די אויגען נישט געקענט אָפּרייסען. אז איך בין אַריינגעגאַנגען דאָס צווייטע מאָל, האָב איך געזעהן דעם זעלביגען פיש זיך קושען. איז מיר שוין געוואָרען אומגעמלענדיג. האָב איך זיך איינגעקוקט און געזעהן, אַז דער צווייטער פיש איז קיין פיש נישט, איז דער שאָטען פון ערשטען. דער פיש האָט געטרונקען וואַסער און איבען האָט ער זיך אָפּגעשפּיגעלט, האָט זיך געדוכט, אַז צוויי פיש קושען זיך. זאָלט איהר מהיו'ר והלאה וויסען, אַז פיש קושען זיך נישט סיידען מיט די אייגענע שאָטענס. פיש קושען זיך נישט און נאַרען זיך נישט.

נעבען דער „פראַפּאַ אנסע" זענען פאַרהאַן נאָך פיש, ווענינער סימפּאַטישע, גאַנצע העכט ממש. עס דרעהען זיך דאָרט די אַלפאַנסען (קאַפּ-סאַנעס רופט מען זיי) און די רייכערע פּרויענצי-מערס, וואָס נעהמען דערחייל אויף געסט און קוקען אַרויס, אַז א קאַראַנעל (פּולקאַוניק) זאָל זיך אין זיי צערליבען. די דאָזיגע פּרויענצימערס געפינען זיך אין פּענסיאָנען, וואָס זענען האַלב כשר, האַלב טריפה און זייערע באַלעבאָסיע זענען אויך האַלבע חברה לייט און האַלבע לייטישע מענשען. אונזערע יודישע סעכסער פעהלען דאָ אויך נישט און אַז מען געהט קוקען, הערט מען אָפט א שבועה נישט נאָר ביי דער מאַמען, נאָר אויך ביי א... „קאַראַנעל". „א קאַראַנעל זאָל זיך אַזוי פערליבען אין מיר, ווי איך נאַר דיך נישט אָפּ".

אין די דאָזיגע פּענסיאָנען פערשלעפּט מען אויך לייטישע פרויען, פרויען פון דער געזעל-שאַפט. איינציגע צוליב לוקסוס, איינציגע צוליב נויט. מיין בעגלייטער האָט מיר געוויזען איין פרוי, וואָס כאַפּט זיך אַריין אַהער, ווייל דער מאַן קען זי נישט נאָסטאַרטשען מיט זאַקען און קליידער: אַנ-

אַנדער פרוי קומט אַהער, ווייל דער מאַן איז אַוועק פון איהר און האָט זי איבערגעלאָזט מיט צוויי קינדער. דאָ איז זי ווילד, צולאָזען, הפקר-דיג, און קומט זי אַהיים צו די קינדער, איז זי א כשר ווייבעל...

שענער זענען די „פּענסיאָנען" פון לאַפּאַ, פּונקט ווי דאָס עשירות איז שענער פון דלות, אָבער דער טרויער איז דאָ דער זעלביגער. זנות נעהט נעבאָרעמט פון דער רעכטער זייט מיט וואויל-טאָג, פון דער לינקער זייט מיט נויט און וואו די „טרויעריגע" גיט א שטעל דעם פוס, מאַכט זי א לאָך. סיי ביי די בעזוכער, סיי די בעזוכטע דרע-העו זיך גרויסע שוואַרצע רעדער אונטער די אויגען. און עס דוכט זיך, אַז אַלעס זינגט דאָ:

ס'איז 606 מיין הערליכער צונאָמען,
איך מאַך דער זאָרגלאָזער יוגענד אויגען טרי-
בע
ווי דער וואָרעם אין דער פרוכט דער זיסער.
ליג איך טיף בעהאַלטען אין דער ליבע...
די דאָקטוירים קריגען אַרבייט נישט נאָר פאַר
זיך, נאָר אויך פאַר די דורות...

— געפעלט אייך ריאָ? — פרעגט מיך א פראַנצויזקע.

— און דיר? — פרעג איך זי צוריק שאַרף, בכדי זי צו מאַכען רעדעוודיג. איך האָב אַנ'אַלטען כלל, אַז מיט א צאַמיליאַרישקייט בעוועגט מען לייכט א קאָקאָטע צום רעדען. זי האָט מיר אָבער געענטפערט:

— מיר געפעלט בראַזיל: א פריי לאַנד. קיינער פרעגט דיך נישט און קיינער מישט זיך נישט צו דיר. און ביזטו א דעמימאָנדענע (האַלב וועלטליכע) פרוי, ביזטו נישט אויסער דער געזעלשאַפט. זאָל מאָרגען זיך פערליבען אין מיר א קאָלאָנעל, א דעפּוטאַט, א סענאַטאָר נעהמט ער מיך, האָט מיט מיר חתונה און האָט מיט מיר קינדער. ווע-מען נעהט דאָס אָן, וואָס איך בין נעכטען געווען?

גערעדט האָט זי דאָס מיט ברען און ס'האָט זיך מיר געדוכט, אַז אָט נעהמט זי זינגען דעם בראַזיליענער הימן, וואָס איז לאַנג ווי דער גלות, איז א גאַנצע אָפּערעטע.

און איך האָב זיך פערטראַכט: פאַר וואָס פערנעהמט דאָ אין דעם דאָזיגען לאַנד אַזאַ פּלאַץ די פּראָסטיטוציע? א ווראי אויז דאָס אויך דער-פאַר ווייל ס'איז אַנ'אמיגראַציע-לאַנד, אָבער א פּנים אויך דערפאַר, ווייל עס זענען פאַרהאַן א סך טונקעל הויטיגע. פאַר א שוואַרצען מאַן איז א ווייסע פרוי מסתמא דאָס זעלביגע, וואָס מילעך פאַר'ן קוימענקעהרער...

איך האָב טאַקע אויף „פראַסאַ לאַפּאַ" גע-זעהן א בילדעל, וואָס האָט מיר געוויזען, אַז די ווייסע פרוי איז דער חלום פון שוואַרצען.

א אויכואָוקטיקער, פעטטענבויטער, יונגער נעגער איז געגאַנגען מיט א זאַק קויהלען אויף די פּלייצעס. די פאַרב פון זיינע קויהלען מיט דער פאַרב פון זיין הויט האָבען זיך געגלייכט, דער זאַק איז געווען ווייסער פון זיין הויט. דאָס פּנים איז ביי איהם געווען ענליך צו א פּנים פון א ווייסען. די נאָז איז נישט געווען צוגעפּלעטשט און דאָס מויל נישט אַרויס. א פּנים, אַז פאַר איהם האָבען זיך שוין געמיט „ווייסע בלוטען". נאָר זיי האָבען איהם נישט געגעבען זייער פאַרב, נאָר זייער טאָרם.

דער נעגער איז געגאַנגען אונטער'ן יאָך פון זאַק-קויהלען, אַזוי ווי מיר אַלע געהען אונטער'ן יאָך פון לעבען. א סך מאָל אפילו געשמייכעלט אויך. ער האָט טאַקע געטראָגען קויהלען און איז טאַקע פערשוואַרצט געוואָרען (נעגער ווערען אויך פערשוואַרצט), אָבער אונטער'ן זאַק לעבט מען אויך.

און פּלוצים זענען פערבייגעגאַנגען עטליכע פרויען, געקליידעטע אין זיידענס און אין... נאַ-קעטקייט. ס'האָט פון זיי געשמעקט מיט פּאַרפומ און מיט [illegible]ליכטיים. די פּנים'ער זענען געווען פריש א[illegible]פּעטיג און דאָרט וואו ס'האָט געפעהלט פרישקייט האָט די פאַרב צוגענייט. דער נעגער אונטער'ן [illegible]ק קויהלען האָט לאַנג נאָכגעקוקט די פרויען און די פרויען איהם האָבען נישט נאָכגע-קוקט. אָך, דער נעגער האָט הייגען נישט געליי-ענט, ווייטער וואָלט ער זיך געווען דערמאָנט אין זיין אַלט שטיק:

זי איז געווען ליבענסווירדיג
און ער האָט זי ליב געהאַט,
ער איז געווען נישט ליבענסווירדיג
און זי האָט איהם נישט ליב געהאַט.

און דער נעגער האָט אַזוי לאַנג געקוקט אויף די פרויען, ביז וואַנען ער האָט זיך בעגעגענט מיט די בליקען פון... אַנ'אַנדער נעגער, וואָס האָט אויך געקוקט אויף די שעהנע, ווייסע פרויען. דער אַנ-דערער נעגער איז שוין גראָד געווען א קליינימש-קער, א דאַרער און האָט שוין געהאַט א סך ווייסע האָר אין קאָפּ און די באָרד איז איהם אויך געווען בעדעקט מיט זילבער. און די נאָז איהם געווען צוגעפּלעטשט און דאָס מויל אַרויסגערוקט. אָבער אויגען האָט ער געהאַט און א האַרץ אויך.

און אַז דער יונגער נעגער האָט זיך בעגע-גענט מיט די בליקען פון אַלטען נעגער, האָט ער א שמאַרקען שמייכעל געטון. און דער אַלטער נע-גער האָט געענטפערט אויך מיט אַזאַ שמייכעל. האָט יונג און אַלט געשמייכעלט אין יענעם מאָ-מענט, און כאָטש צו די דאָזיגע צוויי נעגערס ווע-לען יענע פרויען נישט געהערען ביי דער בעס-טער אָרדענונג. זאָל מאָרגען קומען די סאָציאַלע רעוואָלוציע, וועט קיינער נישט צוטיילען די פער-בייגעגאַנגענע פרויען צו די נעגערס, וואָס האָבען זיי געגלוסט פון גאַנצען האַרצען, זענען זייערע שמייכלען נישט געווען פּעסימיסטיש. אפשר האָ-בען זיי זיך ביידע געזאָגט מיט די בליקען:

„דו קוקסט האָ"?
און אפשר האָבען זיי זיך געזאָגט:
„פאַרהאַן גליק אויף דער וועלט".

און זיי זענען דערביי געווען צופרידען, וואָס ס'איז פאַרהאַן גליק. און קוקענדיג אויף די נע-גערס האָב איך אויך געשמייכעלט. איך האָב הנאה געהאַט פון זייער הנאה.—

דאָס פשוט'ע קוקען אויף ווייסע פרויען האָט די צוויי שוואַרצע פערשאַפט פרייד און גליק. און איך האָב שטאַרק מורא, אַז זיי נעהמען אָפּ זיי-ערע שווער-פערהאָרעוועטע פאַר מיל — די פראַ-צע פון עטליכע טעג — און געבען אַוועק א ווייסער פרוי און די פרוי מיט די קינדער און אַליין הונגערען.—

י. באַטאַשאַנסקי

זיך מטריח געווען פון לאָדז קיין ווילנאָ

און אריינגעפאלען גלייך אין „חד-גדיא"

ווילנע, אויף וואוזאלנע גאס איז איינער נעכטען אינאחענער פערהאלטען געווארען דורך גע-היים-אגענטען אנ'עלעגאנטער הער און א רייכען פו-טער און מיט א סאלידער לעדערנער טעקע אונטערן ארעם. די געהיים-אגענטען האט דער יונגער הער זיך אויסגעזעהן גאנץ פערדעכטיג, מחמת ער איז געגאנגען מיט זעהר שנעלע טריט און זיך כסדר ארומגעקוקט אויף אלע זייטען. די געהיים-אגענטען זענען איהם נאכגעגאנגען פונים באהן-הויף ביז וואו-זאלנע-גאס, וואו דער אומבעקאנטער האט בעמערקט אז מ'שפירט איהם נאך האט ער געוואלט א ריינקומען אין רעסטאראן, דא איז ער אבער פער-האלטען געווארען דורך די געהיים-אגענטען, וועלכע האבען פון איהם געפאדערט, אז ער זאל זיך לע-גיטימירען.

דער פערהאלטענער איז לכתחילה שטארק מבולבל געווארען, אבער ער האט זיך שנעל פער-הערשט און ארויסגענומען זיינע דאקומענטען. די דאקומענטען האבען אויסערליך אויסגעזעהן אין ארדנונג, און זענען געווען אויסגעשריבען אויפ'ן נא-מען פון א געוויסען סטאניסלאוו ראיעוויטש.

די געהיים-אגענטען האבען זיך אבער דערמיט נישט בענוגענט און זיי האבען איינגעלאדען דעם הער מיט זיך אין דער פאליציי-קאמאנדע, וואו ערשט האט מען דעם חברה-מאן רעווידירט אויף ריכטיג. מען האט, נעמליך, דורכגעקוקט די קארטאטעקע, פון די געזוכטע פערברעכער און שווינדלער און די לעצטע שטעק-בריף פון פערשידענע שטעט, און ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער חברה-מאן ווערט געזוכט דורך דער לאדזער פאליציי פאר א ריהע שווינדלערייען און אפערעס.

דער, אזוי - ארום צופעליג פערהאלטענער שווינדלער איז אריינגעזעצט געווארען אין תפיסה.

די מעכאנישע שלאסעריי און שווייסעריי
פיהרט אויס זעמטליכע מאשין-רעפּע-ראַטורען, שווייסונגען, צופּאַסונג פון מאַשינען-טיילען מיט גאַראַנטיע און :—: געגען ביליגען פּרייז :—:
J. REDER, Łódź
11 קאָנסטאַנטינער 11 (רוג זאַכאָדניע)
פּריוואַט-וואוינונג: גדאַנסקאַ 20.

ס'געיעג נאָכ'ן שאָטן

(36 (סענסאציאנעלער ראמאן)

— איהר האט דאך אבער געזאגט, אז איהר ווילט איהם ארעסטירען. ער יזיס דאך נישט. ווילט איהר, הייסט עס, אז איך זאל איהם אריינגענארען. איהר... איהר... דאס איז א געמיינהייט! ווען ער וואלט געזען א פרעמדער... אחער א מענש, וועלכער איך וואלט נישט געקענט... וועלכען — קיינמאל נישט געזעהן... פערשטעהט איך נאך. איהר מארט אבער נישט נארע'ן פון מיר, אז איך זאל שפילען א פראוואקאטארישע ראל'ע אין פעצוג צו דאניעל וואלדמאנען. ניין, ניין, איך קאן עס נישט טון! איך קען עס נישט!

— פריילין, ווען מיין פאטער וואלט געווען דער-הרגעט וואלט איך נישט געטעבעה'ט יעצען פיינקייטען און כתב קאנוועגאנסען, נאר איך וואלט געטאן אלדאס מעגליכע, כדי צו געפינען דעם שולדיגען!— האט זיך ראבקעוויטש שארף אפגערופען.

— גיט מיר דאס טרייבעל, — האט נעלי רוהיג א זאג געטאן.

— זענט איהר מסכים, צו טאן עס... פאר מיר?

— האט ראבקעוויטש א זאג געטאן, קוקענדיג איפ-מערקזאם אויף איהר.

— איך וועל עס טאן פאר מיין פאטערס וועגען. נעלליי'ס קול איז געווען אזוי שטיל, אז דער געהיים-אגענט האט קוים געהערט איהרע ווערטער.

ער האט שווייגענדיג איבערגעגעבען דער מיי-דעל דאס טרייבעל.

— דאס זענט איהר, הער וואלדמאן?... איך בין ביים טעלעפאן — נעלליי... איהר ווילט רעדען מיט מיר? — האט זי א פרעג געטאן, בעמיהענ-דיג זיך צוצוגעבען איהר שטים א פעסטקייט.

— יא, עס רעדט וואלדמאן.

זיין שטימע האט געקלונגען אזוי קאלט און געלאסען, אז איבער דער מיידעלס לייב איז ארורך א ציטער.

וואלדמאן האט ביי דער גאנצער טראגעדיע, אם [illegible] קלאהר און קאלט בעהערשט זיינע געפיהלען און געראנגען.

— איך טעלעפאניר אייך, מחמת איך קאן נישט, צוליב פערשטענדליכע סיבות רעדען מיט אייך פער-זענליך, — האט וואלדמאן פארטגעזעצט — עס איז געשעהען א זאך, וואס קאן מיך הערפיהרען צו דער תליה, ביז איך וועל נישט זיין ביכולת צו דערווייזען, אז איך האב מיט דער ראיזגער זאך קיין שום שייכות נישט. דאס איז שווער ארויסצו-רעדען, אבער איך פערטרוי זיך צו אייך מיט דער פולסטער אויפריכטיגקייט. צוליב געוויסע טעמים וואס איך קאן דערווייל נישט דערקלעהרען, מוז איך פערשווינדען אויף דריי חדשים. זיי פאר איך וועל בעקומען דאס רעכט צו עובר זיין אויף מיין נדר, צו שווייגען, וועל איך אלץ אויפקלעהרען, דער

מאכט. איהר וועט זיך דאן דערוויסען מארגע זאכען. ביז דאן, בעט איך אייך נישט צו איבערגעהמען זיך ספעציעל מיט מיין אויפפיהרונג, סיי מיט דעם, וואס עס איז געשעהן היינט ביינאכט.

— אבער... איך ווייס דאך נישט, וואס עס איז געשעהן ביינאכט — האט נעלי א צורודערטע גע-ענטפערט.

— ניין, איהר ווייסט יא טייערע. ראבקעוויטש האט עס אייך נאר-וואס געזאגט, — וואלדמאנס שטים איז געווארען ווייכער און צארטער — איך האב דא געהערט... די שעהן האבען זיך מיר אויסגע-וויזען, פאר אנ'אייביגקייט, ביז מ'האט אייך גע-בראכט די שרעקליכע בשורה.

— אבער, דאניעל... דאניעל, זאגט מיר, אליין, וואס איז געשעהן?... מיין הארץ ווערט מיר צוריסען אויף שטיקער... איך בעט אייך, בעהאלט זיך נישט אויס פאר מיר! זאגט מיר! שוין-זשע קאנט איהר מיר נישט זאגען דעם אמת?

— איהר ווייסט פונקט אזוי פיל וויפיל אלע וועלען עס וויסען ביז איך אליין וועל בעקומען דאס רעכט צו דערווייזען מיין אומשולדיגקייט... טייערע. איהר ווייסט דאך, אז אייער פאטער איז געשטארבען אין מיין הויז... איהר ווייסט, אז מען איז מיר חושד אין א מארד... דאס, זעלבסטפערשטענדליך, איז א בלבול — א נארישער בלבול. איך בעט אייך, גלויבט מיר. אייער פאטער איז געקומען צו מיר ביינאכט מיט דער כוונה מיך צו דערהרגענען. ער איז געווען געהארגעט, אז ער וועט בעגעגענען זיין איינציגען טויט, אבער...

— נאר, פארוואס? פארוואס?!... איך בעט אייך דאניעל, זאגט מיר פארוואס? פארוואס האט דער פאפא אייך געוועלט דערהרגענען... אייך, דעם בעסטען פריינד אונזערען?

— איך קאן נישט זאגען פארוואס, טייערע. ערשטענס דערפאר, ווייל לע'ם אייך שטעהט ראבקע-וויטש, און הערט יעדעם ווארט, — א נישט, וואוג-דערט זיך, פונוואנען איך ווייס עס... איך ווייס, און — דאס איז גענוג... און, צווייטענס, ווען איהר וועט זיך עס דערוויסען, וועט עס נאך מאכען א טיפערען איינדרוק, ווי דעם פאטערס טויט... זאל עס אייך ראבקעוויטש אליין זאגען. דאס איז זיין זאך. ריכטיגער — זיין פליכט... איך וויל איהם נישט דערלייכטערען אויסצופיהרען זיין שמוציגע אויפגאבע... איהר קאנט איהם זאגען, אז פערזענליך נעגען איהם האב איך גארנישט... איך האף, אז ביי איהם וועט סטייען שכל כדי נישט צו בעגעהן קיין גרויסע נארישקייטען אין דעם עניך. חוץ דעם, ווייס איך אגב גוט, אז ער קאן האלטען דעם צונג צווישען די ציינער. און ווייסט, ווי צו האנדלען אין דעליקאטע פאלען... ער האט אבער, במחילה א גרויסען טעות, חושד זייענדיג מיר. דער הער ליפאווסקי האט זיך אליין דערהרגעט. מעהרער וועגען דער זאך קאן איך לויידער נישט זאגען. ראבקעוויטש האט אייך געזאגט, אז ער האט בדעה אפצוגעבען אנ'אויפ-טראג מיך צו ארעסטירען. זעלבסטפערשטענדליך, שטערען קאן איך איהם נישט. גיט איהר אבער איבער, אז דאס וועט צו גארנישט נישט פירען, ס'איז נישטא אזא קראפט אין דער וועלט, וואס זאל מיך קאנען ארעסטירען.

(פארזעצונג קומט).

ווי אזוי גראדנער יודישע רעוואלוציאנערן האבן בעפרייט א פערמשפטן צום טויט

ווינטערצייט אין יאהר 1905 נאך דעם רוסיש-יאפאנישען קריג, אין דער צייט פון רעוואלוציאנערען אויפברויז אין רוסלאנד.

די רעוואלוציאנערע כוואליע האט נישט אויסגעמיטען אויך דאס מיליטער, און אויך איז גראדנע האט זיך אין די רוסישע פולקען, וואס זענען דארט איינגעשטאנען, געבילדעט א מיליטערישע רעוואלוציאנערע ארגאניזאציע, וואס האט זיך געשטעלט אלס ציל דעם קאמף געגען צארים און ר אקציע.

די דאזיגע מיליטערישע ארגאניזאציע איז געשטאנען אין אנ'ענגען קאנטאקט מיט די סאציאליסטישע פארטייען, דערהויפט פ. פ. ס. און „בונד".

אממעהרסטען בעוואוסטזיניג און רעוואלוציאנער געשטימט איז געווען די 26-טע ארטילערישע בריגאדע, וואס איז איינגעשטאנען אין די אזוי-גערופענע וויאטסקע קאזארמעס הינטער דער סקידלער ראגאטקע עטליכע צענדליג מיליטער-לייט פון דער בריגאדע האבן זיך פערנומען מיט מינדליכער פראפאגאנדע און מיט פערשפרייטען אומלעגאלע אויפרופען און ליטעראטור.

די גרעסטע שוועריגקייט איז דאן בעשטאנען אין שאפען א מעגליכקייט אפצודרוקען רעוואלוציאנערע אגיטאציע-מאטעריאל; מיט דעם ענין האבען זיך פערנומען די פ.פ.ס.'שע און בונדישע קאמפס-ארגאניזאציעס; די ארבייט איז געפיהרט געווארען שטרענג קאנספיראטיוו צוליב דער פערצווייגטער פראוואקאציע סיסטעם פון די צארישע פאליצי-ארגאנען; און אט איז א קאמפס-גרופע פון 20 מאן אוועק איינמאל צו דער מלוכה'שער „גובערנסקער" דרוקעריי, כדי דארטען צו פערכאפען די מאשינעס און איידער מען וועט זיך ארומזעהן אפצודרוקען אלץ וואס ס'איז נעווען נויטיג; דער פלאן האט זיך אבער נישט איינגעגעבען, ווייל די פאליציי האט, ווייזט אויס עפעס חושד געווען און די דרוקעריי איז געווי בעוואכט; דאסגלייכען איז נישט געלונגען א ומן דאס שטיקעל ארבייט אין דער דרוקעריי מיילאכאוויטש.

די קאמפס-גרופע האט אבער דעם פלאן נישט אויפגעגעבען און איהר האט זיך איינגעגעבען צו בעזעצען די דרוקעריי קראמקאווסקי (היינט אויף סלעפא-גאסל), און דארטען איז טאקע אפגעדרוקט געווארען א היבשער אגיטאציע-מאטעריאל פאר דער מיליטערישער ארגאניזאציע.

אמת, די פאליציי האט זיך דערוואוסט, אז די רעוואלוציאנערען האבען פערכאפט די דרוקעריי, אבער ווען די פאליציי-אפטיילונג איז געקומען, האט די קאמפס-גרופע בעוויזען נעלם צו ווערען דורך א הינטער טיר, אנטלויפענדיג דורכ'ן גארטען אויף נאזארעטאנער גאס און מיטנעמענדיג די אפגעדרוקטע ליטעראטור; די פאליציי האט ענערגיש רעווידירט און געזוכט, אבער גארנישט געפונען.

די אגיטאציע-אויפרופען זענען באלד פערשפרייט געווארען אין דער 26-טער ארטילערישער בריגאדע, און אזוי ווי זיי האבען געטראפען א גוט-צוגעגרייטען באדען, האט זייער ווירקונג נישט געלאזט אויף זיך ווארטען; די רעוואלוציאנערע לאזונגען האבען בעגייסטערט די זעלנער, וואס זענען געווען אויפגעבראכט אויף דער אומזיניגער און אכזריות'דיגער קאזארמע-דיסציפלין, און ס'איז אויסגעבראכען א פארמעלער בונט; מ'האט ענטוואפענט די אפיצירען, דער שעף פון פולק האט בעקומען אויפ'ן קאזארמע-פלאץ 25 שמיץ מיט א נבהייקע, און דער לופטען האבען געשאלט רעוואלוציאנערע לידער.

די מיליטערישע מאכט אין גראדנע האט לכתחלה זיך פערלוירען, אבער באלד זענען אנגענומען געווארען שטרענגע מיטלען, מ'האט אראפגעבראכט א פולק קאזאקען, וועלכע זענען געווען טויב צו רעוואלוציאנערער פראפאגאנדע, און דער בונט פון די ארטילעריסטען איז געווארען דערשטיקט.

די אנפיהרער פון בונט — עטליכע צענדליג סאלדאטען, דערין דער יוד מענעס, זענען געווארען ארעסטירט; דער מיליטערישער געריכט האט זיי פערמשפט צו פערשיקען קיין סיביר און דער הויפט-אנפיהרער, דער סאלדאט צוועטקאוו איז פערמשפט געווארען צום טויט דורך דערשיסען (מענעס איז שפעטער געלונגען צו אנטלויפען קיין אויסלאנד).

די גראדנער קאמפס ארגאניזאציעס האבען בעשלאסען בשום-אופן נישט צו דערלאזען די עקזעקוציע פון צוועטקאוון און מ'האט זיך ענטשלאסען אויף א דרייסטען, ריזיקאלישען פלאן צו בעפרייען איהם: אלע הכנות זענען נאטירליך געמאכט געווארען שטרענג-קאנספיראטיוו, און עס האבען אין זיי זיך בעטייליגט סיי בונדישע, סיי פ.פ.ס.סישע קעמפער; אלע אנטיילנעמער פון דער גרופע, חוץ איינעם, זענען געווען יודען.

א דאנק דער מיטהילף פון עטליכע טרייע סאלדאטען איז געלונגען מודיע צו זיין צוועטקאוו'ן וועגען רעטונגס-פלאן; אין א פאראויס גענוי-בעשטימטער שעה האט ער געזאלט בעטען דעם וואך-סאלדאט אפצופיהרען איהם אין קלאזעט; צוקומענדיג אהין, האט צוועטקאוו געדארפט א שאס טון דעם סאלדאט אין פנים א ספעציעלען פראשעק, פון וואס ער זאל פערלירען דעם בעוואוסטזיין, דאן זיך לאזען לויפען צום פארקאן, אריבערקריכען און זאגען דעם אפגערעדטען פא ראל; דא האבען שוין געזאלט ווארטען אויף איהם די קעמפער, כדי מיט איהם גלייך נעלם צו ווערען.

דער פראשעק, ווי אויך דער פאראל זענען צוועטקאוו'ן איבערגעגעבען געווארען דורך א טרייען סאלדאט פון דער וואך אין א לעבל ברויט.

אין דער אפגערעדטער שעה זענען צו די וויאטסקער קאזארמעס צוגעפאהרען צוויי דראזשקעס פון צוויי בעזונדערע זייטען, כדי אפצוהיטען די קאנספיראציע; אין די דראזשקעס האבען זיך געפונען די מוטיגסטע מיטגלידער פון די קאמפס-ארגאניזאציעס, צווישען זיי עלטשיק סטאלאר, אסיפ כווילעוויצקי א. אנד.; דער מאמענט איז געקומען: צוועטקאוו איז אין זיינע אונטערוועש ארויס פון טורמע-קאמער, מיט ערפאלג אונשעדלעך געמאכט דעם וואך-סאלדאט און אין דער פינסטער אונבעמערקט פון קיינעם צוגעלאפען צום פארקאן; ווי ער האט שפעטער דערצעהלט, איז ער געווען אזוי איבערראשט און אויפגערעגט, אז ער האט פערגעסען דעם פאראל און ווען ער איז אריבערגעקראכען איבערן פארקאן, האט ער נישט געוואוסט, וואס צו זאגען; די קעמפער, נישט דערהערענדיג דעם פאראל, זענען שוין געווען זיכער, אז דער פלאן איז דורכגעפאלען און מיט א צעבראכענעם גמיט האבען זיי אנגעהויבען זיך צו דערווייטערן, דורך א נעזאלדינער אנשטרענגונג פון זכרון האט אבער צוועטקאוו פלוצלונג זיך דערמאהנט דעם פאראל און איהם אויסגעשריען צו די חברים; זיי זענען גלייך צוגעלאפען אין דער ריכטונג פון געשריי, א סאך געטאן צוועטקאוו'ן, ארויפגעזעצט איהם אויף דער דראושקע און שנעל פערלאזען דעם געפעהרליכען פלאץ; פון פיידיגער איבערראשונג האט צוועטקאוו אויף דער דראושקע געציטערט ווי א קליין קינד.

אויף דער דראושקע האט מען צוועטקאוו'ן אנגעטון אין צוגעגרייטע קאסטיומס און מ'האט איהם בעהאלטען אין א זיכערען ארט אויף קאלאמשאנסקע גאס.

אויף מא'גען, אין טאג, ווען ס'האט געדארפט אויסגעפיהרט ווערען דער טויט-אורטייל, איז די גאנצע שטאט פשוט פערפלייצט געווארען דורך פאליציי, מיליטער און זשאנדארמעריע, אלע גאסען האבען אויסגעזעהן ווי א קריגס-לאגער, עס זענען דורכגעפיהרט געווארען פילצאהליגע רעוויזיעס — אבער אומזיסט: צוועטקאוו איז ווי אין וואסער אריין.

בעהאלטען איז אויף בריגידסקא 17 אין וואוינונג פון אנושקא קאטיפעוויצקא, וואו ס'האט זיך אויך געפונען דער אזוי-גערופענער „רויטער קרייז" פון די קאמפס-ארגאניזאציעס" פארקומען א פערזאמלונג פון איין גרופע קעמפער; א צווייטע גרופע האט זיך פערזאמעלט אין א צווייטער קאנספיראטיווער וואוינונג אויפ'ן שולהויף, וואו ס'איז נעווען די קאמפס-צענטראלע; מ'האט זיך משמח געווען מיט'ן אויסערגעוועהנליכען ערפאלג און אפגעגעבען כבוד די חברים, וואס האבען דורכגעפיהרט דעם געוואגטען און געפעהרליכען פלאן.

צוועטקאוו האט זיך עטליכע טעג אויסבעהאלטען אין גראדנע, דאן האט מען איהם אוועקגעפיהרט אין נראיעווא, וואו ער האט געפרובט דורכ שמוגלען די גרעניץ קיין דייטשלאנד; דאס איהם אבער אויף זיין מזל בעגעגענט אן „אביעשטשיק" (א זעלנער פון גרעניץ-וואך), וועלכער האט, נישט וויסענדיג נאטירליך ווער דאס איז, איהם איבערגעגעבען צום מאלטים פון נאהענטסטען דארף, און דער מאלטים האט איהם שוין געוואלט איבערשיקען צו דער פאליציי; די חברים, וועלכע האבען נאכגעפאלגט צוועטקאוו'ן, האבען דורכגעפיהרט א דרייסטען איבערפאל, און ס'איז זיי געלונגען ארויסצורייסען צוועטקאוו'ן פון דעם מאלטיס'עס הענט; דאס מאל האט זיך שוין איינגעגעבען איהם איבערצוטראנספארטירען איבער דער גרעניץ, און און עטליכע חדשים ארום איז קיין גראדנע אנגעקומען פון אמעריקא א דאנקבריף פון צוועטקאוו'ן צו די חבברים, וועלכע האבען איהם ארויסגעריסען פון די נעגעל פון טויט.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען.

ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען.

געשפראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.

נעמט אן אין דער היים פון 3—5 נאכמיטאג.

Dr. med. H. GUTSZTADT

ספעציאל-ארצט פאר אקושעריע- און פרויען-קראנקה.

23 צעגעלניאנא 23

Zachodnia 62, tel. 129 52

נעמט-אן פון 4—7 אוו., אין לעטשניצע „סאניטאס" (צעגעלניאנא 29) פון 6-8 אווענד.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5

א טייערע זאך, דער טעלעפאן!

(א לאבערייקע)

א טייערע זאך דער טעלעפאן, זעהר א טייערע. אט קלינגט ער,

א מאן רעדט צו מיר:

— הדאלא, הער לאפידוס!

— מיין נאמען — ענטפער איך — איז נישט לאפידוס. מען האט אייך, ווייזט אויס — — —

ער לאזט מיר נישט ענדיגען.

— מען האט מיך — זאגט ער — געקוילעט אהן א מעסער. אט וואס מען האט מיך. און איהר, הער לאפי — — —

איצט לאז איך איהם נישט ענדיגען.

— מען האט אייך — זאג איך — שלעכט פערבונדען. איך בין נישט לאפידוס. וואס פאר א נומער דארפט איהר?!

— איך דארף — זאגט ער — דעם נומער, וואס מען האט מיר געגעבען. הערט-אויף צו בלאפען. איך הער דאך, אז דאס זענט איהר, לאפידוס. זאגט בעסער, אז איהר ווילט מיט מיר נישט ע־ר־ע...

— אויב איהר ווילט — שלאג איך איהם איבער — דוקא פאטערען צייט אומזיסט און אומנישט, וועל איך מוזען אויפהענגען און — — —

— אויפהענגען זיך — פאלט ער מיר אריין אין די רייד — וועט איהר אנ'אנדערשמאל. פריהער הערט מיך אויס. איך מוז אייך זאגען, —

— און איך אייך מוז זאגען, — פאל איך איהם אריין אין די רייד — אז פערנעהמען ווילד-פרעמדע מענשען מיט אייערע מעשיות איז זעהר נישט שעהן. פאלגט מיך, און — — —

— און איהר, — צושרייט ער זיך — פאלגט בעסער מיך, און הערט מיך אויס. דאס קען ווייטער אזוי נישט געהן, מיין ווייב — — —

— אייער ווייב — שריי איך נאך העכער — הויבט מיך נישט אן צו אינטערעסירען!

— סיך אויך נישט, — שרייט ער מיך איבער, — איך קאן זיך אבער גארנישט העלפען, איך בין פערהייראט צו איהר, איך בין — — —

— איהר זענט — שלאג איך איהם איבער — מ'זאגט אייך, אז איהר האט געקראגען א פאלשען א גרויסער, זאלט איהר מיר מוחל זיין, אידיאט, נומער, און איהר קריכט מיט — — —

— קריכען — שרייט ער — זאלט איהר אויפ'ן בויך! וואס איז דאס פאר א שפראך? וועמען רופט איהר אידיאט, וועמען? איהר זאלט אידיאט! איך וועל אייך — — —

זאג איך אייך, די מינוט צוריקנעהמען דאסווארט

וועט ער יעצט מיר אזוינס טון, הער איך שוין נישט. איך טו א לייג אויף דאס טרייבעל, און גאנץ אוועק.

אין א מינוט ארום — מ'קלינגט ווידער.

דער זעלבער הברהדמאן רעדט. 3

— איך וויל אייך — שרייט ער — זאגען, לאפידוסקי, אז א חוץ דעם, וואס איהר זענט א כוואליאסט, זענט איהר נאך אליין אן אידיאט. און א פאדליעץ זענט איהר אויך. און איך מעג אייך צופראסקען די מארדע, וועל איך אייך. איהר זאלט די מינוט, זאג איך אייך, צוריקנעהמען דאס ווארט אידיאט, איהר הערט?!

טראכט איך בייזיך: „איכ'ל איהם אפטון אויף טערקיש".

— נו, מילא — זאג איך — וועל זיין צוריקנעהמען, דאס ווארט אידיאט, אבער וואס, זאגט איהר, ווילט איהר?

— איך וויל, — זאגט ער, — איהר זאלט נאך היינט ערלעדיגן, איהר ווייסט שוין צו וואס...

— גוט, זאג איך, — איכ'ל נאך היינט אלעס ערלעדיגן.

— זיכער?

— פאזיטיוו!

ער הענגט אויף זיין טרייבעל, איך טו איהם נאך.

ער איז ווייזט אויס, צופרידען, איך — אוודאי. דערפאר זאג איך: א נוצליכע זאך, דער טעלעפאן. זעהר א נוצליכע.

נא'ט אייך נאך א ביישפיל:

א זייגער צוויי ביינאכט, איך שלאף שוין — דער טעלעפאן קלינגט!

א דאמע רעדט:

— דאס זענט איהר, שעפעטאל?

טראכט איך ביי זיך: „איכ'ל דאך אינמיטען נאכט נישט געהן פערפיהרען מיט איהר קיין הער באבען".

נעהם איך און ענטפער:

— יא, דאס בין איך.

גלויבט זי מיר נישט.

— פון וואן אן — פרעגט זי — האט איהר דאס א באס־שטימע, הער שעפעטאל?

— פון זינט אין, איך האב זיך, נישט פאר אייך, געראכט, פערקיהלט, — ענטפער איך איהר, און פרעג:

— וואס זאגט מיר, קאן איך טון פאר אייך?

— איהר קאנט — ענטפערט זי — זיין א כפרה פאר מיר...

זי מיינט דאס אבער נישט ערנסט. ווי עס ווייזט זיך ארויס, איז דאס ביי איהר אזא מין פארם פון טרייבען שפאס.

אויך ווייזט זיך ארויס, אז דער אמת'ער צוועק פון איהר טעלעפאנירען צו מיר צוויי א זייגער פאר טאג, איז אט וואס: זי האט געסט, דארף זי עטליכע

איך פערזיכער איהר, אז אין צעהן מינוט ארום צעהנדליג טשאסטעס.

האט זי די טשאסטעס ביי זיך אין הויז. און פרוב אויפהענגען דאס טרייבעל; ערשט זי לאזט נישט.

— איהר פרעגט גארנישט — מאכט זי — ווער איך בין?

— וואס הייסט — ענטפער איך. — איכ'ל פרעגען ווער איהר זענט? וואס איז, איך דערקען נישט אייער שטימע? אייער שטימע זאל איך נישט דערקענען?...

דאס טוט איהר שטארק הנאה. זי הענגט-אויף איהר טרייבעל, א שטארק צופרידענע. זי איז צופרידען. איך בין צופרידען, ווייל איך האב זיך אפגערעכענט מיט א ראזבאינצע וואס וועקט מיך צוויי א זייגער פארטאג פון א טיפען שלאף.

אט אזוי, ווי איהר זעהט, זענען דריי מענשען צופרידענגעשטעלט געווארען.

נו, איז דער טעלעפאן נישט קיין טייערע זאך?

אדער נעהמט אזא פאל:

א זייגער פיר פארטאג וועקט מיך דער טעלעפאן אויף פון שלאף.

א מאן רעדט:

— יא, איך...

— דאס זענט איהר, הער בוטש?

— בוטש, שיקט גלייך דעם וואגען. דער ברונן איז שוין פערטיג.

איך פערזיכער איהר, אז איך שיק די מינוט א רויס דעם וואגען.

און אט דעם פאל, בלייבען בלויז צוויי מענשען צופרידען, — דער אפרופער און איך. דער דריטער בלייבט נישט צופרידענגעשטעלט, איינפאך דער פאר, וואס ער איז טויט. זי איהר זעהט, אלזא, איז דאס זיין אייגענער שולד, און דער טעלעפאן איז דא נארנישט שולדיג. דער טעלעפאן שטעלט אלעמען צופרידען.

א טייערע זאך, דער טעלעפאן, זעהר א טייערע.

ניי'ער פאלקסבלאט
דאס לאדזשער לעבן
ניי'ער פאלקסבלאט

בילינגער

(2) די קאמיסיע פעסטצושטעלן די פרייזן פון אויפענטהאלט האט אויסגערעכנט, אז אין יא-נואר זענען די פרייזן געפאלן אויף 5.36 פראצ.

ס'זענען געפאלן די פרייזן פון לעבענס-מיטעל און שיך. די פרייזן פון טעקסטיל-ארטיקלען זענען געבליבן אויף דער זעלבער הויך, געוואקסן איז דאס דירה-געלד.

בעשלוס פון מיניסטעריום וועגן פלאנטאציע-ארבייטער

(מ) ווי בצוואוסט זענען די ארבייטער, וועלכע זיינען געווען בעשעפטיגט ביי די שטעטישע פלאנטאציעס על פי טעות פעררעכנט געווארן ווי אגראר-ארבייטער, און אלס אזעלכע נישט גע-קענט בעקומען קיין אונטערשטיצונג פון ארבייטס-לאזען פאנד. די ארבייטער האבן געפיהרט אן אקציע, כדי מען זאל זיי אנערקענען פאר אנגע-שטעלטע אין ארבייטער אין די שטעטישע אונ-טערנעהמונגען. וועגן דעם ענין האט מען אינ-טערוועניערט אויך אין ארבייטס-מיניסטעריום.

דאס מיניסטעריום האט די פראגע בעהאנ-דעלט, און געקומען צום אויספיהר, אז די פלאנ-טאציע-ארבייטער אונטערליגן דער פערזיכערונג אויפ'ן פאל פון ארבייטסלאזיגקייט, גלייך מיט אלע אנגעשטעלטע און ארבייטער ביי מאגיסטראט-אונטערנעהמונגען.

נעכטען געווען א פרעסטעל

נאך דעם „פריהלינג'דיגען" ווינטער האט פון נעהערנעכטען אן די טעמפעראטור זיך בעדיי-טענד אפגעקיהלט. נעהערנעכטען ביינאכט האט די טעמפעראטור דערגרייכט 8 גראד פראסט, נעכטען ביי טאג 6.

ארעסטירט בעת אן'אבלאווע

נעכטען ביינאכט האט דער אויספארשונגס-אמט אדורכגעפיהרט אן'אבלאווע אויפ'ן שטח פון 3-טען קאמיסאריאט. עס זענען אין אלגעמיין פערהאלטען 20 פערזאן, וועלכע מען האט מיט אויטאס איבערגעפיהרט אין אויספארשונגס-אמט.

אין דער פריה האט מען נאך דעם אויסלע-גיטימירען 4 פערזאן בעפרייט און 16 זענען גע-בליבען אין ארעסט.

פערזענליכעס

דער לאדזשער אייגוואוינער ל. בערגער האט געענדיגט דעם דענטיסטישען אינסטיטוט אין ווארשא און בעקומען פון ווארשאווער אוניווערזיטעט דעם דיפלאם פון „צאן-דענטיסטא".

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) אנטאניעוויטש (פראנציסקאנער 50), כאנ-טשינסקי (פיעטריקאווער 164), סאקאלאוויטש (פשעיאזד 19), רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), קאסמערקעוויטש (זגערזשער 54), מראוקאווסקי (בזשעזשינער 56).

אגעיעג נאך א גנב אויף דעכער

נעהערנעכטען ביינאכט האט זיך אין דער וואוינונג פון א געוויסען סטאניסלאוו קרולעוויאק אנדזשעיא 15 אריינגעכאפט א גנב און גענומען איינ-פאקען פערשידענע זאכען פלוצים האט זיך גע-עפנט די טיר און אין שטוב איז אריינגעקומען דער בעל-הבית. דער גנב האט אוועקגעווארפען דאס פעקעל און ארויף אויפ'ן בוידעם און דערט אויפ'ן דאך. עס איז געווארען א געיעג איבער די דעכער, ביי וואס עס האט זיך פערזאמעלט אויפ'ן גאס ארום אנדזשעיא 15-13, א גרויסער עולם. ענדליך האט מען דעם גנב פערהאלטען. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס איז דער 20 יעהריגער סטאניסלאוו קישעווסקי שוין צוויי מאל געשטראפט פאר גנבות.

האנדווערקער-דעלעגאציע אין דער יודישער קהלה

א דעלעגאציע, וועלכע איז בעשטאנען פון 6 יודישע מיטגלידער פון דער האנדווערקער-קא-מער אין לאדז, האט זיך געווענדעט צום פרעזעס פון דער לאדזשער קהלה, ה' מינצבערג.

די דעלעגאציע האט ערקלערט דעם פרעזעס, אז אין לאדז עקזיסטירט א קאמיטעט, וועלכער בעשטעהט פון: א) אלע מיטגלידער אין דער האנדווערקער-קאמער, ב) פארשטעהער פון אלע 3 האנדווערקער-צענטראלעס אין לאדז, ג) פארשטע-הער פון „ארט", און ד) די יודישע מיטגלידער פון דער בילדונגס-קאמיסיע ביי דער האנדווער-קער-קאמער.

דער דאזיגער קאמיטעט בעשעפטיגט זיך מיט דער פראגע וועגען די ענזאמענס פאר יודישע מייסטערס.

די דעלעגאציע האט דעריבער פערלאנגט, אז די סובסידיע פאר די האנדווערקער אויף פארצו-בערייטען זיך צו די מייסטער-עגזאמענס זאל ארויס-געגעבען ווערען אט דעם דאזיגען קאמיטעט.

דער פרעזעס האט צוגעזאגט דערווייל די סובסידיע נישט אויסצאהלען, און די פראגע נאך אמאל צו בעהאנדלען אויף א זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג.

וועגען דעמועלבען ענין האבען צוגעשיקט בריף מיט אנ'עהנליכען איגהאלט די האנדווערקער צענטראלעס אויף פאלודניאווע 4 און אגראדאווא 9.

א שטאטישער שפאר-קאסע

(מ) דער מאגיסטראט האט בעשלאסען צו שאפען א שטעטישע שפאר קאסע. אויף דער לעצ-טער זיצונג פון מאגיסטראט האט וויצע-פרעזידענט ד"ר וועלינסקי רעפערירט דעם סטאטוט פון דער קאסע, די קאסע וועט טראגען דעם נאמען „קאמו-נאלע שפאר-קאסע" וועט זיין א יורידישע פערזאן און וועט האבען אנ'אייגענעם פערמעגען. די שטאט אבער וועט זיין פעראנטווארטליך פאר אלע פעראפליכטונגען פון דער קאסע. די שפאר ביכלך פון דער שטעטישער שפאר-קאסע וועלען קענען דינען אלס קויציע, זיי וועלען נישט אונטערליגען קיין עקזעקוציע מיט דער קאסע וועט אנפיהרען א ראט, וועלכער וועט בעשטעהן פון ראטמענער און שטעטישע בירגער. דער ראט וועט וועהלען א פערוואלטונג. קיין מאגיסטראט מיטגליד קען נישט זיין קיין פערוואלטונגס מיטגליד פון דער קאסע. די פערוואלטונגס מיטגלידער וועלען זיין געצאהלטע. די קאסע קען עפענען פיליאס און לאמבארדען אויף משכנות. נישט אין ראט און נישט אין דער פערוואלטינג וועלען נישט קענען געוועהלט ווערען קיין פערוואלטונגס-מיטגלידער פון וועלכער ס'איז אנדערער קרעדיט-אינסטיטוצ-יע אין לאדז. ווי בעקאנט זענען אין פרעלימינאר בודזשעט אויפ'ן 1930|31 י. פארויסגעזעהען קרע-דיטען אויפ'ן זאפאס-פאנד פון דער קאסע. נאכ-דעם ווי דער סטאטוט וועט אנגענומען ווערען דורכ'ן מאגיסטראט און בעשטעטיגט ווערען דורכן שטאט-ראט וועט זי אנהויבען פונקציאנירען.

צוריקצאהלען די צאלען

פאר עקספארטירען טעקסטיל-סחורות

(—) דאס האנדעלס מיניסטעריום האט אויס-געארבייט א פעראָרדנונג וועגען צוריקצאהלען די צאלען ביים עקספארטירען טעקסטיל-סחורות. די פעראָרדנונג זעהט פאר, אז ביי עקספארט פון די דאזיגע סחורות, זאלען די עקספארטערען בע-קומען צוריקגעצאהלט דעם צאל, וועלכער איז בעצאהלט געווארען פאר'ן גארן. דעם פראיעקט האט דאס האנדעלס-מיניסטעריום פונגערגעשיקט צו אלע האנדעלס-קאמערן, אז זיי זאלען ארויס-זאגען זייערע מיינונגען וועגען איהם.

די לאדזשער האנדעלס-קאמער האט איבערגע-שיקט צום מיניסטעריום איהר מיינונג, און פרע-ציזירט א רייה פארלאנגען, ווי אזוי אין וואס פאר א מאס די צאלען זאלען אומגעקעהרט ווערען די עקספארטערען.

ער פערגוואלדיגט מיידלער

און מען האט איהם נאכנישט געכאפט

ווי מיר האבען געמאלדען מיט א צייט צו-ריק האט זיך אין דער געגענד פון דאמבראווסקא גאס בעוויזען א געהיימנישפולער פערברעכער, וועלכער פלעגט פערשלעפען מיידלעך אין פעלד און דארטען אונטער דראהונגען פערגוואלטיגען.

ווען די פאליציי האט זיך דערוויסט וועגען דעם פערברעכער און געשטעלט אין דער געגענד א פאטרול, האט זיך דער פערברעכער איבערגע-טראגען אין דער זייט פון קארואלעוו און אין וועלדעל מאניע, אויסגעפיהרט א נייעם גוואלד-טאט איבער א מעדעל פון דארף סרעברנא. א פאר טאג איז געווען שטיל, און נעכטען האט דער פערברעכער ווידער געלאזט הערען וועגען זיך: ער איז אנגעפאלען אויף א געוויסער העלענא ר., וועלכע איז געגאנגען מיט מילך פון דארף מילע-שקי.

סדרה-באנקראטען

כראניק פון האנדעלס-געריכט

(2) דאס האנדעלס-געריכט האט ערקלערט פאר באנקראט דאס פארפאלק פיעלקאוויטש און העניך שטידלאווסקי, וועלכע האבען געפיהרט א געשעפט פון מעהל אויף זגערזשער 1. די באנקרא-טירטע סוחרים איז בעשלאסען געווארען צו ארעס-טירען.

אויף זייער אייגענעם פערלאנג, איז בעשלא-סען געווארען צו ערקלערען אלס באנקראט די פירמע „ברידער קלעצקי", (פיעטרקאווער 51).

יחיאל שיינראק, מאנופאקטור-געשעפט אויף נאוואמיעסקא 21 איז ערקלערט געווארען פאר באנקראט.

זעלבסטמארד אין באד

(2) אין דער מקוה אויף גדאנסקא 75 איז פרייטאג ארויסגערופען געווארען די פאגאטאוויע צו א געוויסען יונגנמאן, וועלכער האט זיך אי-בערגעשניטען די אדערן מיט א גלאז פינ'ם צו-בראכענער שויב.

דעם זעלבסטמערדער האט צופעליג בעמערקט א דינער, ווייל ער איז לאנג נישט ארויסגעגאנגען פון זיין וואנע.

די פאליציי האט פעסטגעשטעלט, אז דער זעלבסטמערדער איז דער 27 יאהריגער ישראל ווײדענפעלד (זשעראמסקי 95) וועלכער איז בע-גאנגען דעם שרעקליכען שריט צוליב ארבייטס-לאזיגקייט. אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

ארויב-אנפאל

איין באנדיט פערוואנדעט

די אויספארשונגס-מאכט אין לאדז האט בע-קומען א מעלדונג וועגען א בלוטיגען קאמף מיט באנדיטען אין לאגעווניק.

אין דער וואוינונג פון דעם רעסטאראן-אינ-האבער מאטעאוש מארציניאק זענען ארייין באנדי-טען און גענומען רויבען, דער בעל-הבית האט זיך אויפגעכאפט פון שלאף, געכאפט א רעוואלווער און אויסגעשאסען אין די באנדיטען, עס איז ענט-שטאנען א שיסעריי און איינער פון זיי איז א דורכ-געשאסען געווארען די איבריגע זענען זיך צולא-פען.

דער א דורכגעשאסענער באנדיט אנטאני טיו-רא איז שוין עטליכע מאל בעשטראפט געווארען מיט טורמע פאר פערשידענע בלוטיגע מעשים.

מען האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

לאניוכא'ן ארויסגעפיהרט פון לאדז

דער מערדער לאניוכא, וועלכער איז ביז איצט געזעסען אין טורמע אויף קאפערניק גאס איז איבערגעפיהרט געווארען אין טורמע אין שוו. קושיסקא, וואו ער דארף אפזיצען די אייביגע קאטארגע.

אונטערן דרוק פון קריזיס

שווערע לאגע פון א ביליצער פירמע

די ביליצער פאבריק פון וואל-אויסארבייטונגען „מארקוס וואלף און זיהן", האט לעצטענס איבער-געלעבט צאהלונגס-שוועריגקייטען. כדי צו קומען דער פירמע צו הילף האט זיך געשאפען א רע-טונגס-האלדינג, וועלכער האט זיך אונטערגענומען אהן א געריכטס אינטערווענץ ארויסצוהעלפען דער פירמע. די פאבריק האט 8000 שפינדעל און 90 שטוהלען און ארבייט אויס יעהרליך 1 מיליאן פונטער שטאף. פון די מיליטערישע בעשטעלונגען פלעגט די פירמע אפט בעקומען א גרויסען טייל. דעם גרעסטען טייל פינ'ם קאמגארן, פלעגט די פירמע קויפען אין אויסלאנד. לעצטענס האט די פירמע געקויפט א טראנספארט קאמגארן פאר 400 טויזענד דאלאר, דערווייל זענען די פרייזען פון קאמגארן שטארק געפאלען און און דאס האט א שטארקען וואקעל געטון די פירמע, וועלכע האט געמוזט צולאזען א רייה וועקסלען צו פראָ-טעסטירען אין ענגלאנד.

די קרעדיטארען האבען דערפיהלט, אז די פירמע וועט אהן הילף מן הצד זיך נישט ארויס-דרעהען און האבען דעריבער בעשלאסען אליין איהר קומען צו הילף. צו דעם צוועק האבען זיי געשאפען א געזעלשאפט מיט בעגרענעצטער האפ-טונג. אין דער דאזיגער געזעלשאפט זענען פער-טראטען: אלגעמיינע וואלהאנדעל אקציען-געזעל-שאפט אין וויען; טרוסט און קאמפ. היקענסונקען אויבער-רייהן; גאטיינא מארצאטא עפיגלי מיילאנד; גארדיש וואלגעזעלשאפט בערלין. די דאזיגע גע-זעלשאפט וועט אנפיהרען מיט דער גאנצער אונ-טערנעהמונג און וועט קאנטראלירען די פראדוק-ציע אין פערקויף. דער האלדינג וועט ווייטער צושטעלען די נויטיגע רויה-מאטעריאלען און האט בעשטימט א נייעם האנדעלס- און טעכנישען ליי-טער.

הגם די באנק נעהמען נישט קיין אנטייל אין דעם האלדינג, זענען זיי אבער גרייט אויף חיוב-נעהענדע הילף.

ווי מיר דערוויסען זיך ווייטער איז דער פאסיוו פון דער פירמע גרעסער פונ'ם אקטיוו אויף 7 און א האלבען מיליאן זל. און דאך רעכענט דער האלדינג די שוועריגקייטען צו איבערוואנדען בלויז אויף די מיליטערישע בעשטעלונגען רעכענט די פירמע צו פערדינען א מיליאן זל.

די פאמיליע וואלף איז פארגאנגען נאך אין צוויי ביליצער פירמעס: „קרושקע און וואלף" (פראדוצירט יעהרליך א מיליאן מעטער) וועלכע בעזיצט 8000 שפינדעל און 85 שטוהלען און „וואלף קארעט און קאמפ." וועלכע בעזיצט 2500 שפינדעל און 40 שטוהלען און פראדוצירט 200 טויזענד מעטער א יאהר.

לאדזשער קאמעראל-טעאטער „ארט" אל. 1. מאי 2 פריהער ענגל. זאל
פינאנס.לייט. מ. בראדערזאן, דיר. י. סטריגאטש, קאסס. ר. ביינעלמאן
קאנפערענסיער: נתן רייכענבערג.
היינט, זונטאג-2 פארשטעלונגען: 7.45 און. צו ביליגע פרייזען פון 4–1.50 זל. און 10 אווענד צו געוועהנל. פרייזען
ס'ווערט געשפילט: „חי=געלעבט" \ 18 שלאגער-נומערן 18
בילעטן צו בעקומען יעדען טאג ביי דער קאסע פון טעאטער פון 11—1 מיטאג און פון 5 נאכם.

נישט פערברעכער, נאר חולאת

פרעסע־קאנפערענץ וועגן געריכט פאר מינדעריעהריגע

אין דער מעריצין איז מען שוין לאנג געקומען צו דער איבערצייגונג, אז נישט וועניגער וויכטיג, ווי צו היילען א קראנקהייט איז צו דער קראנקהייט נישט צו דע לאזען, און די פראפילאקטיק פערנעהמט איצט א שעהן ארט אין דער ארבייט פון די מעריצינישע קרייזען.

די געזעלשאפט איז געקומען צו דעם זעלבען אויספיהר: — כדי נישט צו דערלאזען צו קיין געזעלשאפטליך שעדליכע עלעמענטען — בעצייטענס זיך פערזעהען מיט די יוגענטליכע, וועלכע בעזייזען נייגונגען צו פערברעכענס און בעצייטענס צו היילען זייערע שעדליכע נטיות.

וועגען דער פראגע האט אויף א פרעסע־קאנפערענץ געריפען דורך דעם ריכטער פאר מינדעריעהריגע, רעפערירט דער פארזיצער פון דעם קראקאווער־קרייז ביים געריכט פאר די מינדעריעהריגע ה׳ אספים.

ער האט בעקענט די פערזאמעלטע פרעסע־פארשטעהער מיט די אויפגאבען און צילען פונ׳ם געריכט פאר מינדעריעהריגע.

די טעטיגקייט פון דעם געריכט פאר מינדעריעהריגע איז א ספעציפישע און נויטיגט זיך אין דער מיטהילף און אין פולען צוטרוי פון דערברייטער געזעלשאפט. ביז נישט לאנג האט מען געזעץ נישט געוואוסט קיין אונטערשיד אין שטראף פאר דערוואקסענע און מינדעריעהריגע. ערשט מיט עטליכע צעהנדליג יאהר צוריק האט מען אנגעהויבען פערשטעהען, אז מען דארף קוקען אנדערש אויף א פערברעכען פון א דערוואקסענעם, און פון א קינד, אז דארט וואו מען מוז א דערוואקסענעם שטראפען, דארף מען א קינד היילען, אונטערשטיצען, אפהאלטען און איזאלירען פון שלעכטע ווירקונגען — נישט אריינווארפען אין דער סביבה פון פערברעכער, ווי, דאס האט געהאט ארט ביים אריינזעצען אין טורמע מינדעריעהריגע און דערוואקסענע צוזאמען.

בעזונדערע געריכטען פאר מינדעריעהריגע ווערען דערוויילע איינגעארדענט נאר אין ווארשא, לאדז און לובלין. די געריכטען ווערען נישט געבליבען פון די פריהעריגע אקופאנטען, דאס איז א ריינער פראדוקט פון דעם פוילישען געזעלשאפטליכען געדאנק.

דאס געריכט פאר מינדעריעהריגע בעטראכט פראצעסען נאר געגען יוגענטליכע — נישט עלטער פון 17 יאהר, און עס פערנעהמט זיך נישט נאר מיט קינדער, וועלכע ווענען שוין בעגאנגען א פערברעכען, נאר אויך מיט אזעלכע, וועלכע האבען פערברעכערישע נייגונגען, און עס איז נאר פערהאן א חשד, אז דאס קינד איז בעגאנגען א געוויסען פערברעכען. דער יוגענדליכער פערברעכער ווערט איבערגעגעבען אונטער שוץ פון א קוראטאר, וועלכער בעמיהט זיך אויף דעם מינדעריעהריגען צו ווירקען מיט גוטען, רינגען איהם מיט ראט, און מאטעריעל ווען עס איז נויטיג; דער קוראטאר זאמעלט אינפארמאציעס וועגען די לעבענס־בעדינגונגען פון דעם מינדעריעהריגען, וועגען דער סביבה אין וועלכער ער וואוינט, וועגען זייער אינטעלעקטועלע און מאראלישע ענטוויקלונג — שטעלט צוזאמען וועגען דעם אלעם א פראטאקאל און שטעלט איהם צו דעם ריכטער. לויט דעם ראוינען געזאמעלטען מאטעריאל, ווייסט מען, ווי צו האנדלען בנוגע דעם קינד.

דא סנצעזען וועגען די מינדעריעהריגע געריכטען זאגט, אז א קינד דארף מען נישט שטראפען, נאר היילען, און דערפאר מאכט ווערט די ערשטע און אפילו די צווייטע שטראף פאר א פערברעכען — דעם מינדעריעהריגען געשאנקען. ערשט ווען מען זעהט, אז דער מינדעריעהריגער פערברעכער ווערט געפעהרליך פאר דער געזעלשאפט — ווערט ער בעשטראפט. דערביי ווערט איינגאנצען אויסגעמיטען טורמע, וועלכע ווערט בעצייכענט אלס „אוניזערזיטעט פאר פערברעכער“, אויך אזעלכע אנשטאלטען, ווי „סטודיעניעץ“ ווערט אויך געשענקט מיט א גרויסען פארבעהאלט. די קינדער ווערען ארויסגעשיקט אדער אין פריוואטע ערציהונגס־אנשטאלטען (דער מאגיסטראט צאהלט) אדער אין א ערציהונגס־הויז — אין גלאז.

א דאנק דער מיהלאזער ארבייטער פון ריכטער קנאפיק איז די טעטיגקייט פון געריכט פאר מינדעריעהריגע בעדייטענד פערברייטערט געווארען. עס ווענען איינגעארדענט געווארען אויפזיכטען דורכ׳ן געריכט, און דורך די קוראטארען איבער די יוגענדליכע בכלל אין די עפענטליכע ערטער (קינא, אויף דער גאס און די גערטנער). דאס געריכט האלט דאס קינד, וואס געפינט זיך אין א שלעכטער סביבה אויפ׳ן אויג, כדי צו פערהיטען איהם פון דער שלעכטער ווירקונג. דאס געריכט האט איינגעארדענט א בעראטונגס־שטעל, וואו עלטערען אדער אפיקונעס פון קינדער קענען קומען פרעגען ווי־אזוי צו האנדלען מיט׳ן קינד אין פערשידענע פאלען, ווען דאס קינד האט שלעכטע נייגונגען. אין דער בעראטונגס־שטעל ווערען אנגענומען אינטערעסאנטע: מאנטאג און זונטאג פון 11—1. עס ווערען איינגעארדענט אין די שולען פארלעזונגען פאר די עלטערען פון די קינדער, און עס ווערט אנגעוויזען, ווי־אזוי צו ווירקען אויף דער פסיכיק פונ׳ם קינד. די קוראטארען צווישען זיך האבען אויך רעפעראטען, טיילען זיך מיט אנאנדער מיט די בעקומענע רעזולטאטען, וואס עס ווירקט מעהר אויפן קינד: שטרענגקייט, ווייכקייט, גוטסקייט, היימישקייט, צי די רוהיגע גערעכטיקייט.

ריכטער קנאפיק בעקענט דאן די אנוועזענדע מיט דעם רעזולטאט פון א בעזוך אין ערציהונגס־הויז אין גלאז. ער איז דארט געזעהען צוזאמען מיט׳ן קוראטאר — דעם לעהרער אברהם קאגאן, וועלכער איז אנב איצט א־ויסגעפאהרען קיין ווין, כדי זיך דארט צו בעקענען מיט די קינדער־אנשטאלטען.

דער ווייט אין גלאז האט בעזייזען די דירעקטארען, אז גלאז איז מיט נארנישט ענליך צו „סטודיעניעץ“, גלאז איז באמת א פערבעסערונגס־אינסטיטוציע, וואו די קינדער ווערען אויסגעלערנט פערשידענע פאכען, און צוגעגרייט צו אן ארענטליך לעבען. די אנפיהרונג פון דעם אנשטאלט ליגט אין די הענט פון א ליבעראלען און פראגרעסיווען מענשען, ה׳ ראמבראווסקי, וועלכער פיהלט די פעראנטווארטליכקייט פון זיין ארבייט. אזוי אבער, ווי דער רעזשים אין גלאז איז א האלב־מיליטערישער און א האלב טורמע־מעסיגער (דער מינדעריעהריגער איז כמעט שטענדיג אדער אונטער׳ן שלאס, אדער אונטער דער אויפזיכט פון א פאליציאנט). וויל זיך דאס געריכט בעמיהען וועגען אפשאפען דעם רעזשים אין דעם אנשטאלט, מחמת דעם זאל מען אהין בעשטימען ספעציעלע 2—3 קוואליפיצירטע ערציהער א. ד. ג.

מען פיהלט זיך שטארק, אז עס פעהלט אן אנגעשפרעכענער אנשטאלט פאר מיידלעך. מיידלעך מוז מען אפשיקען אין פרויען־טורמע אין ווארשא — נאכדעם בלייבען איבער א פלעק אויף זיי, אז זיי זענען געזעצען בעשטראפט מיט טורמע, וואס עס שטערט זיי אין ווייטערען לעבען די אויסבעסערונג.

נאך דעם אינהאלטסרייכען רעפעראט האבען די פרעסע־פארשטעהער בעקוקט דעם לאקאל פונ׳ם געריכט. דער לאקאל איז איינגעארדענט אויף א געמיטליכען, היימישען אופן, כדי די מינדעריעהריגע זאלען נישט פיהלען די שטרענגקייט פון דער אמטליכער איינריכטונג. אויפשריפטען אויף דער וואנט זאגען דעם מינדעריעהריגען, אז ער געפינט זיך צווישען פריינד, אז ער זאל האבען צוטרוי, ער זאל זאגען אמת און זיך פיהלען, ווי צווישען פריינד.

דער איינדרוק פון דער קאנפערענץ איז, אז די טעטיגקייט פון לאדזער געריכט פאר מינדעריעהריגע איז אומגעהויער נוצליך, נויטיג און האט א גרויסע בעדייטונג אלס פערהיטונגס־מיטעל געגען די קינפטיגע פערברעכענס. עס איז אבער נויטיג אז אויך די געזעלשאפט זאל די טעטיגקייט אונטערשטיצען, אין זיך ווי נעהערינג מיט דער ארבייט פעראינטערעסירען.

ביליגער משאות־טאריף פון קויהלען־מ׳אל

(ה) דער נייער משאות טאריף, וואס גילט פון 1 אקטאבער, האט נייערער געמאכט דעם טראנספארט פון קויהלען מ׳אל אויף 136 פראצ. אין לאדז ווערט מ׳אל פיל געברויכט ביים בעהייצען די פאבריקס־אוינוינס, ווייל ער קאסט ביליגער. דערויף זענען נויטיג ספעציעלע איינ־רינגונגען, וועלכע כמעט אלע פאבריקאנטען האבען געמאכט. די האנדעלס קאמער האט דעריבער זהר ענערגיש אינטערווענירט, אז דער אלטער טאריף זאל צוריקגעשטעלט ווערען און ס׳איז איהר געלונגען דאס אויסצופיהל׳ן. אין לעצטען נומער פון „דז. מאריף אי זשאנדזען קאלעיאוויך“ איז פערעפענטליכט געווארען דער נייער ספעציעלער הנחה־טאריף ביז צו די סטאציעס כאיני, קאראליעוו, לאדז־פאבריקס־באהן, לאדז־קאלישער באהן, אזארקאוו, טאמאשאוו, פאביאניץ, ווידזעוו און זגערזש. דער נייער טאריף וועט זיין ביליגער מיט 19 פראצ. און וועט פערפליכטען אין 30 אפריל ה. י.

רעארגאניזאציע פון דער ארבייט אין דער שיך־בראנזשע

ס׳איז ממש צו בעוואונדערען די אונטערנעהמונגס־גייסט פון איינער פון די בעקאנטסטע שיך־אינדוסטריעלער אין לאדז, ה׳ אלפרעד הייניע, ער האט זיך געשטעלט א דעוויז: פעראייניגען קאפיטאל מיט דעם אמעריקאנישען ארבייטס־סיסטעם, כדי צוזיארום צו דערפיהרען צום אויסארבייטען פון עלעגאנטע און דויערהאפטע שיך ביים גלייכצייטיגען רעדוצירען פון די פראדוקציאנס־קאסטען.

די אקציע פון ה׳ אלפרעד הייניע שטיצט זיך אויף דער מאסען־פראדוקציע, וואס ווירקט אויפ׳ן נידריגער מאכען די פרייזען, די גאנצע פראדוקציע ווערט אויסגעארבייט דורך ארבייטער פון פוילען. די מיינונג פון פאכלייט גיט די זיכערקייט, אז די אויסארבייטונג לויט די מעטאדען פון ה׳ אלפרעד הייניע, וועט צופרידענשטעלען אפילו די ברעסטע פיינשמעקער און גלייכצייטיג מאכען צוגענגליך פאר די ברייטע מאסען פון דער בעפעלקערונג דאס פערזעהען זיך מיט עלעגאנטע, דויערהאפטיגע און ביליגע שיך.

10־יעהריגער יוביליאום פייערונג

פון זינט ווען פוילען האט צוריקבעקומען פאמערן

די ים און טייך־ליגע טיילט מיט, אז צוליב דעם 10־יעהריגען יובילעאום פון ווען אז פוילען האט צוריקבעקומען פאמערן — ווערט היינט איינגעארדענט א גראנדיעזע פייערונג מיט פאלגענדען פראגראם:

9 א זייגער אינדערפריה פייערליכע אויפהויבונג פון דער האנדעלס פאהן אויפן לאדזער מאגיסטראט און דער אסיסטענץ פון עהרען־וואך פון פיעכאטא־פולק און מיליטערישען ארקעסטער.

11 א זייגער פייערליכע גאטעס דינסט אין דער קאטעדרע פון סטאניס. קאסטקע.

5 א זייגער פייערליכע אקאדעמיע אין שטאט־ראט זאל מיט אנ׳אינהאלטסרייכען פראגראם.

פרייטאג ביינאכט געווען א גרויסער שטורם

אנגעמאכט שאדענס און צושטערט די טעלעגראף־קאמוניקאציע

פארגענכטען ביינאכט האט זיך איבער אונזער שטאט אדורכגעטראגען א שטורם, וועלכער האט אנגעמאכט גרויסע שאדענס און בעשעדיגט אין א סך ערטער די טעלעגראפען־קאמוניקאציע.

אויפ׳ן שטח צווישען ווידזעוו און אנדזשעיעוו האט דער שטורם איבערגעקעהרט 40 טעלעגראף־סלופעס. די טעלעגראף־קאמוניקאציע צווישען לאדז און קאליושקי איז אין משך פון גאנצען טאג געווען איבעררייסען.

דער שטורם האט אנגעמאכט פיל שאדען אויך אין די ארומיגע דערפער, וואו עס האט אראפגעריסען דעכער, אויסגעקלאפט שויבען, און עס האבען אויסגעבראכען עטליכע שרפות.

נייע צוגען ווערען צוגעגרייט צום נייעם פאהר־פלאן

אין דעם נייעם פאהר־פלאן, וואס וועט אריין אין לעבען ד״ם 15. מאי ד. י. זענען פארויסגעזעהען פאלגענדע נייע צוגען:

עס וועלען אריינגעפיהרט ווערען נייע ביליגע שנעל ציגען:

ווארשא — פויזען מיט א שנעל פערבינדונג בערלין — אינסטערבורג. די נייע ציגען וועלען אויף די זומער־חדשים פערלענגערט ווערען אויף פראגע קיין מאסקווע דורך בזיכק מיט א איבערזעצונג אויף דער גרעניץ. אין די אויבענדערמאהנטע צוגען וועלען איינגעפיהרט ווערען וואגאנען פון דירעקטער קאמוניקאציע בערלין — (ווראצלאוו) פויזען — ווארשא — בריסק — ניעגארעלאיע.

דער שנעל־צוג: ווארשא־לאדז־קאלישקא־פויזען וועט זיך איינשליסען מיט די צוגען בערלין — פויזען — א נסטערבורג.

דער פאהרפלאן זעהט פאר א חיץ דעם א גאנצע רייהע ענדערונגען אין גאנג און קומען פון די צוגען. א סך באהן־ליניעס זאלען פערלענגערט ווערען. עס זאל אויך געהויבען ווערען די שנעלקייט פון די ציגען.

Dr. med. **H. Lubicz**
צעגעלניאנא 43, טעל. 32־41
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער־שוואכע קראנקהייטען. הייזונג מיט קווארץ־לאמפען (האר־אויספאל)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד

Dr. med. **B. Robinzon**
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 86־131
נעמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3—4½ נאכם

פון געריכט

מארד־פראצעס

אין קרייז־געריכט איז פארגעקומען א פראצעס געגען ראמאן בראנקעוויטש, גאשטשינסקי, היעראנים בראנקעוויטש, בושאזאווסקי און באראווסקי, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין ערמארדען יאן טראיאנאוויטש.

אין א שפעטען אווענד איז די פאליציי אלארמירט געווארען, אז אויף שאסיי 4 פארץ הויז איז ערמארדעט געווארען יאן טראיאנאוויטש מיט זיין געליבטער געאפעאפ פעטשינסקא, וועלכע זענען אריין אין א געוועלב אויף שאסיי 4. דארט איז ער צוזאמען מיט פראנטישעק סיודא און קאזמערוש גורסקי בעפאלען געווארען דורך 6 פערזאן, וועלכע האבען איהם ארויסגעצויגען פון געוועלב און אויף דער גאס געמאכט עטליכע שווערע וואונדען, פון וואס ער איז באלד בעשטארבען.

בעת דער אויספארשונג האבען פעטשינסקא, סיודא און גורסקי אנגערופען די אנפאלער, וועלכע זענען ארעסטירט געווארען. אויפ׳ן פראצעס האבען מאטשינסקי, באראווסקי און בראנקעוויטש געלייקענט, אז זיי זאלען זיך האבען בעטייליגט אינ׳ם מארד, הגם זיי זענען דערביי געווען אנוועזענד. ראמאן בראנקעוויטש און בושאזאווסקי האבען ערקלערט, אז טראיאנאוויטש איז אנגעפאלען אויפ׳ן עלטערען בראנקעוויטש און דאן האבען זיי זיך אנגענומען פאר איהם.

ראמאן בראנקעוויטש איז פער׳משפט געווארען אויף 6 יאהר, מאטשינסקי, בראנקעוויטש און בושאזאווסקי צו 5 יאהר שווערע תפיסה. באראווסקי איז פרייגעשפראכען געווארען.

קאמי׳קאט

פון פליישער־ארבייטער־פעראיין

די טעג איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון פליישער־ארבייטער־פעראיין מיט דער בעטייליגונג פון אלע אנגעשלאסענע סעקציעס ביים פעראיין. צווישען אנדערע איז אויך אויפ׳ן טאג־ארדנונג געשטאנען די פראגע וועגען ארויסווארפען דורכ׳ן קולטור־אמט די פעראיינען מעטאל און הויז־ווירטשאפט און וועגען בעשמוצען אין דער עפענטליכקייט די פליישער־ארבייטער. נאך רעדע ווי ר׳ ה״ה משה און יונתן קארפל, קריסקא, מרדכי קודא, פריילעך און סטאלארסקי האבען זיך ארויסגעזאגט וועגען דער פראגע איז איינשטימיג אנגענומען געווארען א רעזאלוציע אין וועלכער עס ווערט געזאגט: די אלגעמיינע פערזאמלונג פון פליישער־ארבייטער דריקט אויס איהר שארפסטען פראטעסט קעגען קולטור־אמט און איהר פארזיצער מילמאן, וואס האט אין א צייט פון קריזיס און ארבייטסלאזיגקייט, ארויסגעווארפען אויף דער גאס אויף א ווילקירליכען אופן די פעראיינען מעטאל און הויז־ווירטשאפט. די אלגעמיינע פערזאמלונג זאגט צו די מעטאל־ארבייטער און הויז־ווירטשאפטערינס איהר ברידערליכע און חברישע הילף.

ווייטער ווארענט די רעזאלוציע דעם „בונד“, אז להבא וועלען אזעלכע ארויסטרעטונגען נישט געדולדעט ווערען.

די אקציע פארן קרן־היסוד אין לאדז

די אקציע לטובת דעם קרן היסוד אין אונזער שטאט ווערט ענערגיש ווייטער געפיהרט מיט דער בעטייליגונג פון די אנגעזעהענסטע ציוניסטישע און נאציאנאלע עסקנים.

אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע קומט פאר היינט 6 אווענד א זיצונג פון היגען קה״י קאמיטעט געווידמעט וויכטיגע ארגאניזאציאנעלע פראגען, אין דער זיצונג וועט זיך אויך בעטייליגען דער פארשטעהער פון קה״י־דירעקטאריום אין דייטשלאנד, ה׳ ד״ר ב. זילבערט פון בערלין.

דער היינטיגער רעפעראט אין „התאחדות“

„התאחדות“ ארדענט אין היינט זונטאג אין אוונט א רעפעראט א. ד. ם. ציוניסטישע פאליטיק און פאליטיקער אין ציונות אלס רעפערענט טרעט אויף ד״ר י. עלענבערג.

פארלעזונג פון רעד. י. אוגער

אין דער פאלקס־אוניווערזיטעט

היינט, זונטאג (9[2]), 8,30 אוונט וועט דער רעד. י. אוגער האלטען א פארלעזונג אין דעם פאלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4) אויף א. ט.: „ייִדען אלס ענטדעקער און ערפינדער“.

דער איינגאנג צו דער אינטערעסאנטער פארלעזונג איז פריי.

צו דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז
(אויפרוף)

די גרויסע סימפאטיע, וואס די יודישע מאסען האבען שוין איינינע מאל ארויסגעוויזען פאר אונזער פעראיין, בעפאלמעכטיגט אונז זיך צו ווענדען אויף דעם וועג צו דער בעפעלקערונג פון אונזער שטאט מיט דער הייסער בקשה אונז בייהילפיג צו זיין ביים שאפען אייגענע ווארשטאטען פון ארבייט פאר אונזערע מיטגלידער.

דער פעראיין אונזערער, וועלכער האט זיין טעטיגקייט אין גאנץ לאדז און לאדזער וואיעוואודזטווע און וועמען ס'קומט אויס ביים היינטיגען שווערען מאטעריעלען מצב צו ערטיילען זיינע מיטגלידער אלזייטיגע הילף, ווי קרעדיט, יורידישע, מעדיציניש א. א. וו. האט בעשלאסען אנצוהויבען א ווערבירונגס-אקציע פון פרייוויליגע מיטגלידער, וועלכע זאלען אונטערשטיצען דעם פעראיין און זיינע קאלאסאלע אויסגאבען.

צו דעם צוועק ווענדען די נאהענטסטע טעג אייך בעזוכען אונזערע פארשטעהער און מיר האפען דאס די גאנצע יודישע בעפעלקערונג וועט פארשטיין די וויכטיגקייט פון דער עקזיסטענץ פון דאזיגען פעראיין, וועלכע איז די איינאונאיינציגע יודישע אינסטיטוציע אין אונזער וואיעוואודזטווע, וואס זארגט פאר די קרבנות פון בלוטיגען קריג.

מיר זענען איבערצייגט, דאס איהר אלע געוועזענע חבֿרים פון שלאכטפעלד וועמען דער גורל האט צוגעהאלפען ארויסצוקומען צו ווערען פון זייערע גרויזאמקייטען וועלען געדענקען אין די אלמנות און יתומים, וועלכע די מלחמה האט אונז איבערגעלאזט און מיט א קליינעם אבער א שטענדיגען חודשליכען אפצאהל זיך בעטייליגען לטובת אונזער פעראיין, וואס ס'וועט אונז געבען די מעגליכקייט צו פיהרען א נארמאלע טעטיגקייט.

פעראיין פון יודישע אינוואלידען אלמנות און יתומים אין לאדז און לאדזער וואיעוואודזטווע. פארז. פון צ. ר. ד"ר י. באכנער, דעפוטאט צבי העלער, וואישעווער דעלעגאט הערמאן שווארץ, פארזיצער פון פעראיין סס. שלמאן, ד"ר ל. עבין, מאגיסטראט לאווניק אל. יאעל, מיטגליד פון צ. ר. אינזש. עלבינגער.

גרויסער קאנצערט פון רעליגיעזער יודישער מוזיק

דער לאדזער „הזמיר" וועלכער האט זיך געשטעלט פאר א אויפגאבע אין זיין טעטיגקייט נישט בלויז די פראפאגאנדע פון וועלטליכע מוזיק דורך אויפפיהרען פון גרעסערע קלאסישע מוזיקווערק, נאר אויך די אנטוויקלונג און פערברייטונג פון דער יודישער פאלקס מוזיק, האט אין זיין פראגראם אריינגענומען אויך די אויפפיהרונג פון ספעציעל יודישער רעליגיעזער מוזיק, „הזמיר" געהט ארויס פון שטאנדפונקט, אז אין קיין מוזיקאלישער פארם האט זיך דער כאראקטער פון יודישער פאלק, זיינע היסטארישע איבערלעבענישען נישט געפונען אזא בולטען אויסדרוק ווי גראד אין די „שירי קודש".

האבענדיג אין זין די גרויסע קולטורהיסטארישע בעדייטונג פון די „שירי קודש" און נעהמענדיג אין בעטראכט, אז אין דער לעצטער צייט זענען בעשאפען געווארען א גאנצע רייה הערליכע סינאגאגאלע נגינות, וועלכע נאר ווייניגע האבען די מעגליכקייט צו הערען, האט דער „הזמיר" בעשלאסען איינצוארדנען דינסטאג כ' שבט (דעם 18.2.) אין דער פילהארמאניע א גרויסען קאנצערט, וואס איז געווידמעט דורכאויס דער אויפפיהרונג פון סינאגאגאלער מוזיק פון עלטערע און נייע יידישע קאמפאזיטארען.

דער דאזיגער זעלטענער קאנצערט ווערט צוגעגרייט מיט דער גרעסטער זארגפעלטיגקייט הן מצד פון דעם כאר-דיריגענט ה' פייבישיס, הן מצד דעם הזמיר-כאר.

פאר דער דאזיגער אויפפיהרונג איז דער פערוואלטונג פון „הזמיר" געלונגען צו געווינען דעם ווארשעווער אבערקאנטאר ה' משה קוסעוויצקי.

ס'איז אלזא זיכער, אז דער קאנצערט וועט מיט זיך באמת פארשטעלען א זעלטענע און אינטערעסאנטע געשעהעניש אין קולטורעלען לעבען פון יודישען לאדז.

א נייער יודישער צעך אין לאדז

די לאדזער וואיעוואודזטווע האט בעשטעטיגט א יודישען צעך פון גאלדשמידען, זייגערמאכער און גראווירער.

אויפטריט פון אירענא פרושיצקא

היינט, זונטאג, 12 א זייגער מיטאג קומט פאר אין פילהארמאניע א גרויסער טאנץ-פריהמארגען פון אירענא פרושיצקי'ס שילערינס, וועלכע וועלען אויספיהרען כאראגראפישע קונסט-פראדוקציעס צוזאמען מיט אירענא פרושיצקא.

מעלדונגען

ציוניסטישע פאליטיק און פאליטיקערי אין ציוניזם, דער היינטיגער רעפעראט פון ד"ר ז. עלענבערג אין „התאחדות".

היינט זונטאג 8,30 אווענד קומט פאר אין זאל פון „התאחדות" שיענקעוויטשא 5 א רעפעראט פון ד"ר ז. עלענבערג א. ד. ט. ציוניסטישע פאליטיק און פארטיקעריי אין ציוניזם. מיט פאלגענדע טעזען: אונגערין צייכען פון פאליטיק, — פאליטיק און פאליטיקמאכעריי, — קאמף וועגען הערטער, — כאאָס בעריכט פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע, דיפלאמאטישע אפענסיווע פון די אזאבער, — דער פעלקערבונד און דער כותל מערבי, — די לייבור רעגירונג און דער מאנדאט, — די פיאנגע פון א פארלאמענט אין א"י — ברית שלום און רעוויזיאניסטען, — אונזער שטעלונג, רייבונגען אין דער אגענץ, — די אויפגאבען און פערספעקטיווען פון ציוניזם. דער רעפעראט האט צוליב די אקטואליטעט און הן אלע פראגען ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס ביי אלע ציוניסטישע קרייזען און אונזער שטאט. 15017

אלגעמיינער פראפ. לאנדעס-פעראיין פון בעקליידונג-ארבייטער אין פוילען, אפטיילונג אין לאדז

אכטונג, מענער-מאגאזין און פארל-ארבייטער!

היינט, זונטאג ד. 9. פעברואר, 8 א זייגער אווענד קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל, לאגעווניצקא 4, פאך-פערזאמלונגען. ט. א. דער איצטיגער שטרייק פון די מייסטער, זוהר וויכטיג, אלע מוזען קומען! 14099

דער גרעסטער פרויען-יעגער אין דער וועלט
(צום 4-טער זייט).

זיין היים-שטאט, פון וועלכער מען האט איהם ארויסגעטריבען. אבער א תירוץ איז עס נישט. וואס מיינסטע אין זיין שפיאנאזש איז געווען וואס, וואס קאזאנאווא האט געשפילט די ראלע פון א מאראליסט און האט צוגעשטעלט מסירות צו די ווענעציאנישע אינקוויזיטארען וועגען דער „שרעקליכער אויסגעלאסענקייט פון די פרויען און וועגען די געפאהרען, וואס די היילינגע פאמיליען-לעבען מצד אלערליי אמאנטוריסטען". קאזאנאווא ווי א חטאים-זוכער איז באמת, א וואונדערבארער אנעקדאט, אבער קאן מען דערפון ארויסלערנען א מוסר השכל וועגען דעם כאראקטער פון די חטאים-זוכער אין אלע צייטען, מיר ווייסען צו-גוט, וואס פאר א זינדיגע געוויסען עס בעהאלט זיך מעהרסטענס אונטער דעם מאנטעל פון א מאראל-פרעדיגער און וועלט-פערבעסערער.

די איינציגע פערענטפערונג פאר קאזאנאוואס שענדליכער פראפעסיע איז דאס, וואס ער איז געווען זעהר א שלעכטער שפיאן. אויך האט ער זיך אליין געשעהמט דערמיט. זיינע מעמוארען געהען נישט ווייטער ווי דאס יאהר 1774. דאס יאהר, ווען ער איז געווארען א ווענעציאנער שפיאן.

ער איז אין זיין היים-שטאט נישט פערבליבען. ער האט ווידער געמוזט אוועק. ווידער האט ער געוואנדערט און געזאגעלט — מעהרסטענס אין גרויס ארימקייט. די לעצטע דרייצעהן יאהר פון זיין לעבען האט ער פערבראכט אין דער שטאט דוקס, אין טשעכיע. ער האט געהאט גענוג פרייע צייט צו בעטראכטען זיין לעבען, צו קוקען אויף צוריק מיט די אויגען פון א פילאזאף אויף זיינע ליבעס און אוואנטורעס, אין ווענעדיג, פאריז, לאנדאן, וויען, בערלין, רוים, פעטערבורג, ווארשא און נאך, און נאך. ער האט אויך געהאט צייט אנצושרייבען א סך ביכער און דער עיקר זיינע מעמוארען, וואס שטעלען מיט זיך פאר איינעם פון די אינטערעסאנטסטע מענשליכע און ליטערארישע דאקומענטען. ביז דעם לעצטען טאג פון זיין לעבען האט ער קארעספאנדירט מיט די בעקאנטסטע פיגורען פון אייראפא: שטאטסלייט, פאעטען, פילאזאפען, וויסענשאפטלער, מיסטיקער. איינע פון זיינע קארעספאנדענטקעס איז געווען חיה פראנק, די טאכטער פון יעקב פראנק, גרינדער פון דער פראנקיסטישער סעקטע.

א. גלאניק

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87

ספעציאל ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען. מענער-שוואכע. אלע ארטען אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

נעהמט אן פון 8—2 נ. מ. און פון 5—9 אוו.

DR. MED. L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאז און הארן-קראנקייט

8 NAWROT 8. tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4—7 אווענד

קאנקורענץ!

אין ערשטקלאס. דאמען- און הערן-פריזיער-אנשטאלט

מ. קופקא, פאלודניאווא 12

וועגען די פרייזען, צוליב'ן קריזיס, געווארען פערקלענערט:

הערן-סאלאן:		דאמען-סאלאן:	
ראזירען מיט קעלניש-וואסער	40 גר.	שערען דאמען	80 גר.
ראזירען און שערען	1 זל.	שערען שילער	60 גר.
שערען	70 גר.	וואסער-אנדולאציע	1.50 זל.
שערען א יונגעל	50 גר.	אייזען-אנדולאציע	1.— זל.
קאפ-וואשען	50 גר.	קאפ-וואשען מיט טרוקענען	1.— זל.
מאסאזש	50 גר.	מאניקיר	70 גר.

פארבען די האר, ברעמען און ווימפערן אין אלע פארבען צו צוגענגליכע פרייזען.

ערשטקלאסיגע בעדינונג!

ביליג קונסט-פאטאגראפיעס!

נור א קורצע צייט!!!

צוליב'ן איצטיגען קריזיס, גיט איך די מעגליכקייט דער געעהרטער קונדשאפט, צוליב די פערקלענערטע פרייזען פון די אויפנאהמען, ווי:

6 פאסטקארטעז נור 6 זל.
ברוין, דאפעלט רעטושירט (1 פאזאן)

6 " זיידענע (1 פאזאן) נור 7 זל.

12 שטיק (Express pictures) נור 2 זל.

אויסערדעם ווערען אויסגעפיהרט אויפנאהמען לויט די נייעסטע פאטא-טעכניק מיט ספעציעלע ליכט-עפעקטען. פאר גרופען-אויפנאהמען, ווי אויך פאר פעראיינען — בעדייטענדע הנחות.

מיר עמפפעהלען זיך דער געעהרטער קונדשאפט

קונסט-פאטאגראפישע אנשטאלט **„PARISIEN"**

30 פראנציסקאנער 30

אנאנסן אין „נייעם פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג

איבערצוגעבען א צימער צום שלאפען פאר איינעם אדער צוויי יונגעלייט. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 28 ו. 10.

איבערצוגעבען אן ערשטקלאסיג **פוטער-געוועלב** אין צענטרום שטאט. צו ערפאהרען ביי א. שאך פאלודניאווא 24. 5012

השבת אבדה,

פאהרענדיג פון דער קאלישער באהן האב איך פערלוירען מזומן 25 זל. און א וועקסעל אויפ'ן נאמען פון שמואל אייזענבערג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אפצוגעבען צו ש. אייזענבערג, זגערזשער 40

Poszukujemy zdolnych zastępców dla ratalnej sprzedaży premjówek. Stała egzystencja. Gospodarczy Zakład Kredytowy. Lwów, ul. Wałowa 11a. Inkasuje należności wekslowe

א סטודענט פון העכערע סעמעסטערס לערנט דערוואקסענע מאטעמאטיק און שפראכען (פויליש, דייטש, פראנצויזיש און לאטיין) גרייט צו שילער צו אלע גימנאזיאל-קלאסען און גרייט צו סטודענטען צו מאגיסטער-עגזאמענס און לאבאק און פסיכאלאגיע. נייע ציגעל-גאס 17, וואוינונג 21 (ריכטע אפיציר ערשטער שטאק.)

אפרוויליין אלס בופעטאווע קען זיך מעלדען ביי **גאמאליגסקי, פושעיאזד 1.**

Dnia 14 stycznia r. b. zaginiony został kwit za Nr. 037811 na weksel za Nr. 532074 na sumę zł. 75.– pł. 15/2 r b w Kielcach i wyd. przez Bank Zw. Sp. Zarobkowych. Powyższy kwit unieważniam. Uczciwy znalazca zechce takowy zwrócić do admin. niniejszego pisma

פערלאג „קולטור-ליגע", ווארשא.

ב. שעפנער (בית=שין)

רינקס

אינהאלט: 1) וועלט, מענשען און הערשער, אויך 2) יודישקייט, 3) שרייבער, 4) הומארעסקעס, 5) סצענעס.

15 דרוק-בויגען פרייז 5.25

Spółdzielnia Wyd. „Kultar-Liga" Warszawa, Leszno 40. P.K.O. 24–28

שפארט געלד!

די גוט בעקאנטע און לאנג עקזיסטירענדע פראצוניע פון קראוואטען און בינדעס, עמפפעהלט א רייכען און א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע בינדעס, קראוואטען און שלייפעז.

בעמערקונג: ס'ווערען אויך איבערגעארבייט פון אלטע בינדעס אויף נייע בינדעס און שלייפע ווי אויך פון נייע שטאפען, צו זעהר ביליגע פרייזען.

הערשקאוויטש, וואלבארסקא 31, אין הויף לינקע אפיצ. 2-טען שטאק.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. איינגעוואקסענע פון זעמפליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: תקלעדקעס אויף פלאטפוסען, קנבפלייטער איא., גארסעטען א. ז. וו. צאמטענגען פון 5—7 אוו.

צוריק געקומען.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאנער הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף	1-11½ 5-6
ד"ר קאנמאר כירורגישע-קראנק.	4½-5½ זונ. 1—2
ד"ר חיינבערג אינ. הערץ לונגען	12—1, 6½—7½
ד"ר סמופעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראיעווסקי צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט	8—2

צאהן-טעכניש האלטונג, בעליישטונגען, קראונען, פאטען אא. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

הייצונג און הויט קראנקהייטען פון, קאפ (פארד) מיט רענטגענשטראהלען, פאר באשטראהלונג און דורכליכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שפאסלער. אויפנעהמען שעה (עקזעמען) פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט פרל. מארקום נעהמט אן פון 5—7 אווענד

מיין פּרייזקוראַנט פאַר אַלע!

וועלענדיג צוגענגליך מאַכען פאַר אַלע צו פערזעהען זיך מיט מיינע שיך, פערקויף איך לויט די נעבען-שטעהענדע פּרייזען:

4 מעלות: טייך האָט יעדער אין זיינע הענד, קויפענדיג מיינע שיך, ווייל זיי האָבען עלעגאַנט, דויערהאַפטיג, מאָדערן און זענען צוגענגליך פאַר אַלעמען.

דער פערקויף קומט פאָר: **פּאָמאָרסקאַ 24**
(צופאָהר מיט די טראַמוואַיען נומ' 4, 8 און 14)
און פון דעם 1-טען מערץ ד. י. אויך אין וואַרעז-הויז פון
Juljusz Rosner פּיעטריקאָווער 98

ALFRED HEINE.

דאַמען פאַנטאָפעל: לוקסוסאָוועז, פאַר שפּאַציר, ספּאָרט
פּרייז: 29.50 זל., 32.50 זל. און 35.— זל.

מענער-שיך:
לאַקיר, ברוין און שוואַרץ
פּרייז 34.50 זל., 36.50 זל.

קינדער- און קנאַבען-שיך לויט מאָס.

נייעס בלויז פאַר יודען!

די לאַנג-עקזיסטירענדע **טלתים-פאַבריק** עמפּפעהלט צום פסח-סעזאָן א גרויסען און רייכען אויסוואַהל פון עכט וואָלענע, האַלב-וואָלענע און זיידענע גוט מערקזשע טלתים, ווי אויך טלתים קטנים.
תורם און דעטאַיל! ביליג און רעעל!

יחיאל מינסקי, לאָדז, סאַלנאַ 6

צאָהן-אַרצט
טאַנדאַוואָסקאַ
גלובנאַ 51, טעל. 174-93
נעהמט אָן צו לעטשניצע-פּרייזען
פון 9 פריה ביז 8 אָווענד.

מאָדערנע שייטלען
ווי אויך פאַריזער שרינדען
צו זעהר ביליגע פּרייזען
צו בעקומען ביי **קאַץ, זאַכאָדניאַ 24**

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה

בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש, אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום

איבער דעם זאָלסטו נאָר קומען אין מיין רעכטסקאָנסולטאַנט-ביוראָ צו ה'
מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געווי-סענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאָרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַזזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטאָדט אין פּויליש, וועגען דירות און אויזשאַנד ראַזיעמקי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, רעכטסקאָנסולענט
פּעטריקאָווער 17.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויסבלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוון-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאָמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט-אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

בעקאַנטמאַכונג

איך מאַך בעקאַנט דער נעהרטער קונדשאַפט, אז בא מיר בעקומט מען א גרויסען אויסוואַהל פון
פערשידענע קליידער
אויף התונות, בעלער, חופה-קליידער און וועלאָנען אויף
אַפּנוויץ
נייעסטע פאַסאָנען! קומט און איבערציינט אייך.
מיט אַכטונג **פאַסטאָוועל סק**
ציגעלגאַס 59, פראָנט, 1 שטאָק

בעקאַנטמאַכונג.

אויב איהר ווילט קויפען די פיינסטע האַנד-אַרבייט, ווי: סערוועטען, לויפערס, קישענס, אויך גאַרן .D. M. C, מוליבען-וואָל, וולוטשקאַ, און אַלע צודאַטען.
גלייכצייטיג פון די פיינסטע שטרימפּ, שקאַרפּעטן, הענדשקעס, רעפאָרמעס.
1-טע און 2-טע סאָרט, בעזונדער
דאָס ביליגסטע געשעפט
„FÉMINA“
אויף זאַוואַדזקאַ 13, טעל. 214-61
בעמערקונג: מיר מוסטרירען אויך פון אונז אָנפערטרויטע שטאָפען די פיינסטע אויספיהרונג.

---

3 קעלער-רוימען

געאייגנעט פאַר א פאַבריקס לאָקאַל איז פון זאָפאָרט צו פערמיטען קאָנסטאַנטינער 43 צו ערפאַהרען ביי סקאָסאָווסקי.
גאָוואָמיעסקאַ 29

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.
בושעווינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָווענד.

ד"ר **אימיך** נאָז, האַלז, אויערען קר.	$4^1/_2$—$5^1/_2$
ד"ר **קפּרשנער** קינדער-קראַנקה.	11-9, $4^1/_2$-5
ד"ר **שיפמאַן** אינערליכע קראַנקהייטען	12 — 2
ד"ר **קוביעש** הויט און געשלעכט-קר.	$12^1/_2$, $1^1/_2$
ד"ר **שמירגעלד** נערוען און גאַכמינע קר.	1—2
ד"ר **גאָלדבלאַט** אויגען-קראַנקה.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר **חיים** כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר **שמערלאָווסקי** פרויען-און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$5^1/_2$

רענטגען-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.א.וו. פּעקען-שטעלן, סינוסאָידאַלע בעדער-און-עלעקטראָטעראַפּיע, מאַסאַזשען, עלעקטראָליזאַציע, אָפּעראַציעס, אויף פּערלאַנג היינפאַן און שטאָט און לאַבאָראַטאָריום הערען אַנטערזוכונגען אַלע סאָרט אַנאַליזען, אויך בלוטגעט און גלוט

איינפונגען נעגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז גאָעפענט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר ראָזשינסקי טאָר אַפּאָלאָס
צאָהן-אַרצט 10—1 6—3
א נאָמירליכע צאָהן, קראָנען, פּאָמבען א. ש. וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאָג

Dr. med.
LAJCHTER
צאָהן-כירורג
Chor. szczęk, dziąseł, podniebienia, języka it.p
przeprowadził się na ZIELONĄ 9
I p.front, **tel. 149-66**
od $1^1/_2$–5 po poł.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראַנק
רענטגען און ליכטהיילונגס.
נעמט אָן פון 4—7 און אַבענד

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 134-72
נעמט אָן פון 6—8 אָווענד

Dr. med.
G. Gersztajn
ספּעציאַל-אַרצט
פאַר אויגען-קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ 12.
טעל. 175-10.
נעהמט אָן פון 11—1 בייטאָג
און פון 7—8 אָוו. 6162

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויסע פּרעמיערע!
דאָס גרעסטע מייסטערווערק פון דער וועלט
ניבעלונגען
אין די הויפּטראָלען:
PAWEŁ RICHTER i BERNARD GOETZKE
נעכסטער פּראָגראַם: „לעצטער ראָמאַנס“.
פערשטאַרקטער אָרקעסטער. דער זאַל איז גוט בעהייצט.

די בעסטע שיך-פּאַסטע
„Jaśniej słońca“

איבעראַל צו בעקומען.
הויפּטפערטרעטער אויף לאָדז און אויף דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע
Perfumerja D. MARKUS
Łódź, Piotrkowska 59
tel. 128-02.

בעקאַנטמאַכונג

דערמיט ווערט בעקאַנט געמאַכט דער געעהרטער קונדשאַפט, אז פון היינטיגן טאָג בעקומט מען אין
וואָרשטען-געשעפט
אלעקסאַנדראָווסקאַ 8
וועלכע איז אונטער מיין אייגענער אויפזיכט, יעדען טאָג פרישען אויפשניט און ווינער-וואָרשטלעך צוויי מאָל טעגליך פריש צו די ביליגסטע פּרייזען, רעעלע בעהאַנדלונג.
מיט אַכטונג **לייב אמזעל**
זגערזשער 32 וואָורשט-פאַבריק
טעלעפאָן 188-86.

---

44 וויכטיג פאַר מחותנים! 44

קויפט נישט קיין **מעבעל** בעפאָר איהר איבערציינט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

Ch. ŁAZNIK
44 גדאַנסקאַ (דלוגאַ) 44
טעל. 162-56.

נאָר ביי מיר קענט איהר קריגען פּערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.
בעמ.: כ'קויף אייך געניצטע מעבעל, דיוואַנעס, פּעלצען א. ש. וו.
קומט און איבערציינט אייך!

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od wtorku, dnia 4/2 1930 r.
do poniedziałku, dnia 10/2 1930 r.
Dla dorosłych:
Panienka z objektywem
W roli głównej: **BEBE DANIELS**
Dla młodzieży:
WRÓBELKI
(W trzęsawisku życia)
Dramat w 9 aktach pdg. powieści Winnifred Dunn: „Human Sparrowa“
W roli głównej: **Mary Pickford.**
Seanse BEZPŁATNE dla młodzieży szkół powszechnych filmu „Serce Azji“ od godz. 11—13

S. SZAPIRO
BIURO PRÓŚB i TŁUMACZEŃ
Cegielniana 39, lewa ofic., 1 p.
(לאַנגיעהריגער רעכטסקאָנסולענט פריהער פּיעטריקאָווער 25)
שרייבט אַלע אַרט גערינכטס-אַקטאַנטס, קלויזולעס, וואַלאַ-ריזאַציע-אַנגעלעגנהייטען און ירושה-זאַכען, אויך סקאַר-גאַנע אין אַלע אינסטאַנצען.
איבערזעצונגען אין: פּויליש, דייטש, רוסיש, פראַנצויזיש און העברעאיש-בריוו אין אַלע שפּראַכען שטרענג דיסקרעט.
(אַלעס אויף שרייב-מאַשינען)

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלונג א היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט אין טערמינען אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט — 18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט — 24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט — 40 . . . . . . 60—
נאָכ'ן טעקסט — 12 . . . . . 18—
... מיליאָמעטער. פאַר דער שטעט 50 פּראָצ. מיליערט. אויסל. 100 פּראָצ. מיליערט. מעלדונגען — 10 גר. א וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.